

Za binkošne praznike izlet s fotoaparatom od firme

FOTO SCHMAUS
lastnik S. Gottwald
KLAGENFURT, Heiligen-geistplatz 1
ZEISS - CONTINA
Velika izbira tudi drugih različnih aparatov

Nas tednik Kronika

kulturno-politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

6. leto / Stevilka 20

V Celovcu, dne 19. maja 1955

Cena 1 siling

Birmanske ure, okraski, verižice, prstani

samo pri

Gottfried Anrather

izpr. urarski mojster
KLAGENFURT
Paulitschgasse Nr. 9

Reparature strokovno prompt

AVSTRIJA

15. majnik 1955 je konec ene dobe in začetek nove

Če govorimo o koncu ene dobe, tedaj imamo pred očmi Avstrijo, ki je bila hoté ali nehoté povezana z Nemčijo. Ta povezava je vodila Avstrijo skozi dve svetovni vojni in končno leta 1945 v katastrofo.

15. majnik 1955 pa je tudi pričetek novega časa. Je začetek nevtralne Avstrije v središču Evrope, ki je še razdeljena v dva tabora. Avstrija sama je odločena postaviti svojo politiko na podlago popolne politične in vojaške nevtralnosti med Zahodom in Vzhodom in štirih velesil, ki so dne 15. majnika na Dunaju podpisale avstrijsko državno pogodbo, so izjavile, da hočejo to avstrijsko nevtralnost spoštovati. Pri sedanjem političnem položaju smemo računati, da bodo tudi ostali sosedje Avstrije to njeno nevtralnost upoštevali. O švicah in Jugoslaviji ne moremo dvomiti, zadržanje Nemčije in Italije, ki sta v vojaškem pogledu najbolj prizadeti, ker nju loči od 15. 5. naprej avstrijska nevtralnost, pa je najbolj zjamčeno s podpisi velesil.

Z nevtralnostjo je Avstrija prenehala biti podaljšana roka Nemčije proti vzhodu in jugovzhodu in je postala neke vrste posrednica med Vzhodom in Zahodom. Donava, glavna reka Avstrije, ki teče od zapada na vzhod, ponazoruje posredniško vlogo države.

Zdi se nam, da po 15. majniku ne moremo in tudi ne smemo govoriti o posebni misiji nemstva v Avstriji in na Koroškem, marveč moramo govoriti o avstrijski misiji, ki je izrazito posredovalnega značaja med pretežno slovanskim Vzhodom in zapadnim svetom. Že v državi sami se nudijo možnosti takega posredovanja. Na jugu so koroški Slovenci, na vzhodu gradiščanski Hrvači in proti severovzhodu pa Čehi. Čim bolj bo taka pomirjevalna vloga v notranjosti države uspela, tem plodovitejša bo avstrijska posredovalna vloga preko mej.

Koroški Slovenci smo v vsakem oziru pripravljeni in tudi dolžni državi v tem stremiljenju pomagati. Nemir v Evropi, napetost ob državni meji, vojne zapletitve smo prehudo občutili na lastni koži. Predobro se zavedamo, da je za gospodarski in kulturni razvoj posameznika in tudi narodne celote potreben medsebojni mir, da je potrebno medsebojno razumevanje, medsebojno spoštovanje. Predpogoj tega medsebojnega spoštovanja in razumevanja pa je medsebojno poznavanje. Le če bomo v resnici drug drugega poznali, se bomo tudi cenili in spoštovali.

Ker je 15. majnik 1955 ustvaril predpogoje temu novemu razvoju v srednji Evropi, se prav odkrito tega koraka veselimo tudi mi vsi. Uverjeni smo, da bo Avstrija, ki je dolgih 17 let čakala na 15. majnik 1955, tudi v polni meri zagrabila za to edinstveno priliko, ki se ji nudi v srednjeevropskem prostoru, in doprinesla svoj delež k pomiritvi med obema taboroma.

Še eno dejstvo utrjuje našo vero v novo dobo. Leta 1918 je prva avstrijska republika začela svoje politično življenje kot samostojna država s sklepom dunajskega parlamenta, da je nemška Avstrija del nemškega rajha. Ko smo imeli v letih 1934 do 1938 v Avstriji avtoritarno vladno in poskuse stanovske države, so tedanji politični voditelji države vedno naglašali nemško misijo Avstrije. Oba poskusa sta nujno vodila v marec 1938 in v likvidacijo države same.

Dne 15. maja pa je naša država bila postavljena na nove temelje. Gradnja teh temeljev se je sicer pričela že leta 1945, vendar v senci štirih zasedbenih sil. Odslej bo pa Avstrija po načrtani poti hodila sama, na to pot se je podala prostovoljno in bo naprej tudi o svoji smeri sama odločala.

Želimo, da naj bo nova pot avstrijske politike v blagor vsemu avstrijskemu ljudstvu ter miru in prijateljstvu med narodi.

Državna pogodba podpisana

Dne 15. maja je bila na gradu Belvedere na Dunaju podpisana avstrijska državna pogodba. S tem je po sedemnajstih letih zasedbe Avstrija znova postala svobodna. Ves Dunaj je bil v zastavah in za celo državo je to bil slovesen dan.

Na Dunaju so se navsezgodaj začele zbirati množice na Prinz-Eugenstrasse, ki vodi do gradu Belvedere. Navdušeno ljudstvo je na več krajih pretgalo policijski kordon, da se čimbolj približa gradu.

Viharno odobravanje sta žela zvezni kancler ing. Raab in zunanji minister ing. Figl, ko sta se pripeljala s svojim spremstvom. Ljudstvo je pozdravilo s ploskanjem tudi zunanje ministre štirih velesil.

Dokument, ki vsebuje državno pogodbo, je bil podpisan ob 11.30 v veliki marmornati dvorani gradu. Za Avstrijo je podpisal zunanji minister ing. Figl, ki je za to dobil od zvezne vlade posebno pooblastilo.

Ko je bilo podpisovanje končano, so zunanji ministri imeli kratke govore, katere so prisotni tolmači takoj prestavili v nemščino.

Ob zaključku slovesnosti so se zunanji ministri ter člani avstrijske vlade podali na balkon gradu, mnogostevilna množica jih je pozdravila z velikimi ovacijami, ki so dosegle svoj višek, ko je ing. Figl visoko dvignil usnjene platnice, v katerih je bila shranjena državna pogodba.

Pogodbo morajo sedaj še odobriti parlament držav podpisnic, nakar bo položena v sovjetski državni arhiv v Moskvi, kot je bilo sklenjeno. V veljavo bo pa stopila, ko bo položena v Moskvi poslednja ratifikacijska listina. Vendar je to le formalnost in se bo izvršila v kratkem času.

Od včeraj vihra nad Schönbrunnom samo avstrijska zastava.

Državna pogodba določa:

Slovenščina je uradni jezik

Člen 7 avstrijske državne pogodbe določa:

Pravice slovenskih in hrvaških manjšin.

1. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživajo iste pravice pod istimi pogoji kakor vsi drugi avstrijski državljani vključno pravico do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v njihovem lastnem jeziku.

2. Imajo pravico do pouka v osnovnih šolah v slovenskem ali hrvaškem jeziku, in na sorazmerno število lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo proučeni šolski načrti in ustanovljen poseben oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvaške šole.

3. V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom je slovenski ali hrvaški jezik dodatno k nemščini pripuščten kot uradni jezik. V teh okrajih so oznake in napisi topografske narave sestavljeni tako v slovenščini ali hrvaščini kot tudi v nemščini.

4. Avstrijski državljani slovenske ali hrvaške manjšine na Koroškem Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi na kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh področjih pod istimi pogoji kakor ostali avstrijski državljani.

5. Delovanje organizacij, ki stremijo za tem, da se slovenskemu ali hrvaškemu prebivalstvu odvzamejo njihova svojstvenost in njihove manjšinske pravice, mora biti prepovedano.

Izjava jugoslovanskega zunanjega ministra

Jugoslovanski državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je dne 16. maja podal novinarjem v Beogradu naslednjo izjavo:

„Upostavitev svobodne in neodvisne Avstrije je pomemben doprinos k utrditvi miru v Evropi. Jugoslovanska vlada iz vsega srca čestita avstrijskemu ljudstvu in mu želi, da bi si moglo graditi v miru svojo bodočnost. Kot del Evrope in pri izgradnji boljše bodočnosti je jugoslovansko ljudstvo pripravljeno na vseh področjih še bolj aktivno sodelovati s prijateljskim avstrijskim narodom.“

Maršal Konjev poveljnik vzhodnega bloka

Dne 14. maja je bila v Varšavi podpisana pogodba med Sovjetsko zvezo in njenimi sateliti v vzhodni Evropi o ustanovitvi posebne obrambne skupnosti, ki bi naj bila protiutež Atlantskemu paktu. Pogodbo je za Sovjetsko zvezo podpisal ministrski predsednik Bulganin, kateremu so sledili predsedniki vlad Albanije, Bolgarije, Madžarske, Vzhodne Nemčije, Poljske, Romunije in Čehoslovaške.

Za vrhovnega poveljnika skupnih vojaških sil je bil imenovan sovjetski maršal Konjev, ki bo imel svoj glavni stan v Moskvi.

Podpisu pogodbe je prisostvoval tudi vojni minister komunistične Kitajske Peng Teh Huai, ki je izjavil, da, čeprav Kitajska ni članica te nove koalicije, bi se v primeru vojne Kitajci borili tudi v Evropi.

K R A T K E V E S T I

Državni predsednik dr. h. c. Teodor Körner bo dne 25. in 26. maja uradno obsikal Tirolsko.

Argentinski parlament je vzel v pretres zakonski predlog, ki predvideva visoko obdavčenje verskih ustanov in redov. Če bo ta osnutek uzakonjen, bo praktično onemogočen nadaljnji obstoj cerkvá, redov in drugih verskih ustanov.

Nemiri so izbruhnili v Singapuru v zvezi s stavko nameščencev tamošnjega avtobusnega podjetja. V spopadih s policijo je bilo ranjenih 37 oseb, med temi 18 policajev. Angleške oblasti so proglasile alarmno stanje in so v mesto poklicali vojaška ojačenja.

V Vzhodni Nemčiji se je znova zaostрил boj proti veri. Pred dnevi je Grotewohlova vlada zaplenila glasilo protestantske cerkve za področje Berlin-Brandenburg.

Francoški državni predsednik Coty se je vkrcal na bojno ladjo ter se odpeljal na državni obisk na Dansko.

Predsednik Združenih držav Eisenhower je imenoval generala Maxwell Taylorja za novega šefa generalnega štaba ameriške vojske.

Dva mrtveca so našli ribiči na razbitinah neke ladje v bližini norveške obale. Izgleda, da sta moža zmrznila. Domnevajo, da sta mrtveca bila mornarja poljske tovarne ladje „Cietzew“, na kateri so se mornarji uprli svojemu kapitanu in so baje vsi razen dveh ali treh pobegnili. Neka druga ladja je namreč dne 4. maja ujela rešilne klice SOS, k jih je oddajal poljski parnik, vendar je ta pozneje te znake preklical. Od takrat naprej o poljskem parniku in njegovi posadki ni bilo nobenih poročil. Skrivnostno zadevo raziskujejo norveške pomorske oblasti.

338 Avstrijcev je dne 13. maja odplulo v Avstralijo iz Trsta s parnikom „Aurelia“. Emigrante je na pomolu v Trstu pozdravil avstrijski zvezni trgovski minister dr. Illig, ki se te dni mudi v Trstu na gospodarskih pogajanjih.

Zvezni kancler ing. Raab je izročil visoka avstrijska odlikovanja celji vrsti višjih sovjetskih častnikov. Slovesnosti je prisostvoval tudi sovjetski poslanik Hjičov in zvezni minister Helmer.

Novi povratniki iz Sovjetske zveze. Kot so naznanile pristojne sovjetske oblasti, da bo tekom meseca junija prispelo več transportov avstrijskih državljanov, ki so se v sovjetskem ujetništvu.

V Južnem Vietnamu še vedno ni miru. Ker se Francozi in Amerikanci še niso mogli sporazumeti glede usode cesarja Bao-Daija, ki ga je pred nekaj tedni odstavljal njegov ministrski predsednik Diem, je ustavni položaj še nejasen; cesar je v Franciji in se zabava na Rivieri, oblast pa ima v rokah dejansko Diem. Revolucionarni kongres ljudskih zastopnikov, ki ga je dal sklicati Diem, je proglasil generalno stavko v znak protesta proti cesarju, ki se z odstranitvijo noče sprijazniti. Tudi boji med različnimi verskimi sektami se še niso poglobili.

V Düsseldorfu se je začel mednarodni kongres katoliškega delavskega gibanja, ki se ga udeležujejo predstavniki iz 12 evropskih in prekomorskih držav v imenu približno treh milijonov delavcev.

Zvezna trgovski zbornica na Dunaju je v svojem komentarju k osnutku novega zakona o zračnem prometu poudarila, da se ji ne zdi primerno, da bi o vsem odločalo prometno ministrstvo, kot je po novem osnutku predvideno. Zbornica misli, da bi bilo treba avstrijski zračni promet urediti na osnovi modernih gospodarskih načel in ne po zastarelih birokratičnih vzorcih.

Mladi belgijski kralj Bauduin je na potovanje na potovanju v Belgijem kongu, kjer so ga domačini zelo slovesno sprejeli.

Politični teden

Po svetu . . .

Prve dni tega tedna je izgledalo, kot da se je pričelo neko razpletanje političnih vzlovov vsaj v Evropi. Avstrijska državna pogodba, predlog treh zapadnih velesil — Amerike, Velike Britanije in Francije, — za sestanek „štirih velikih“, nadalje pomirjevalni govor Bulganina v Varšavi, kjer so se sestali predstavniki sovjetskih satelitskih držav vzhodne Evrope, so pokazali na to, da hočeta oba velika bloka najprej utrditi svoje položaje, potem pa poskušati najti neki način mirnega sožitja.

Nova slika

Tik pred podpisom avstrijske državne pogodbe na Dunaju pa so v Moskvi objavili senzacionalno vest, da potujeta v prihodnjih dneh dva vrhovna predstavnika države z velikim spremstvom v Beograd. Bulganin, predsednik sovjetske vlade, in Hruščev, tajnik komunistične stranke, bosta še pred koncem tega meseca obiskala Jugoslavijo. Ta obisk precej pojasnjuje tudi neuspeh obiska turškega predsednika Menderesa v Beogradu. Ob priliki turškega obiska so se namreč pojavila zelo različna naziranja o Balkanskem paktu. Zastopniki Jugoslavije so naglašali važnost kulturnih in gospodarskih stikov med zaveznicami Balkanskega pakta, to je Turčije, Jugoslavije in Grčije. Za Turčijo in tudi za ostale države zapadnega bloka, ki je stal ob rojstvu tega pakta, pa je najbolj važna vojaška povezava.

Na drugi strani pa pridobivajo na verjetnosti domneve, ki so se že pred tedni pojavile v zapadnem tisku in so jih prinesli tudi nekateri avstrijski listi, da je zadržanje Jugoslavije znatno pripomoglo k sklepu avstrijske državne pogodbe. Izgleda, da je Beograd dal neka zagotovila o svojem političnem in vojaškem zadržanju. Ti dogovori so morali biti zelo stvarni, da sta oba vrhova Sovjetske zveze smatrala za potrebno da gresta na obisk v Beograd.

Nevtralna linija

Sovjetski zvezi je uspela nevtralizacija Avstrije. To dejstvo je jasno zapisano v državni pogodbi in mora ves svet računati s tem, da bo Sovjetska zveza zelo skrbno pazila, da bo Avstrija to obveznost izpolnjevala. Na severu imamo že dve nevtralni državi. To sta Švedska in Finska. Sedaj je nastopila isto pot tudi Avstrija, a na Balkanu vodi Jugoslavija podobno politiko. S tem so se meje zapadne vojaške koalicije pomaknile z Donave nazaj na Kras, Karavanke in Alpe, to je na italijansko mejo. Notranji položaj v Italiji sami pa je nejasen. Zbližanje med demokristjani in Nenni-jevimi socialisti je za sedaj omejeno zgolj na notranjopolitična vprašanja, a za bližnjo prihodnost ni mogoče izključiti kake vladne kombinacije, ki bi slonela na podpori socialistov v parlamentu, kar bi vodilo vsaj do ohladitve z Zapadom, ker Nenni-jevi socialisti so odkriti pristaši nevtralizacije. Tako bi ostal vojaško interesanten le še nemški prostor. Ta pa je danes razdeljen na dva dela: Vzhodna Nemčija, povezana v vzhodno obrambno zvezo, in Zapadna Nemčija v zapadni obrambni zvezi. To se pravi, da bi v vojni moral dvigniti puško Nemec proti lastnemu bratu. Pri tem pa ni izključeno, da bi Nemci sami raje bili v eni državi in v neki nevtralizaciji med Zapadom in Vzhodom. Ta izhod iz zamotanega položaja je do neke mere mika ven in bodočnost bo šele pokazala, kakšen bo razvoj. Saj vidimo, da pakti niso nikoli in tudi danes ne pomenijo nič, četudi govorijo o večnem prijateljstvu. Še nedavno je Balkanska zveza izgledala kot podlaga neke močne vojaške koalicije, a danes jo hočejo spremeniti le v neko gospodarsko sodelovanje in folklorno skupino.

Na drugi strani ne smemo prezreti, da ne Zapad in ne Vzhod ne moreta dovoliti, da bi — politično in vojaško — nemški narod v sredini Evrope s svojimi 70 milijoni prebivalcev ostal neodločen med obema blokoma.

Sovjetska zveza ve, da ne more računati na zavezništvo Nemcev, zato je nastavila vabo nevtralizacije, ki bi Anglijo in Ameriko izrinila iz Nemčije, Angleže nazaj na njihov otok, Amerikance pa na drugo stran Atlantskega oceana, dočim bi sovjetske divizije ostale na nemško-poljski meji ter bi lahko kadarkoli napravile „sprehod“ v nevtralizacijo.

Veliki štirje . . .

Dne 15. maja so se na Dunaju srečali zunanji ministri štirih velesil in podpisali svo-

ja imena na dokument, na državno pogodbo za Avstrijo. Obenem s to slovesnostjo pa so se že vršili razgovori o novi konferenci „velikih štirih“. Junija ali julija naj bi se sestali predstavniki vlad teh velesil in sicer za Sovjetsko zvezo Bulganin, za Veliko Britanijo Eden, za Francijo Faure, za Ameriko pa Eisenhower, ki je predsednik vlade in države obenem. Medtem ko imajo prve tri vsaj še formalno eno višjo državno instanco, mora Amerika poslati svojega najvišjega državnega predstavnika. Amerika se je dolgo otepalna te oblike mednarodnih sestankov, ker zaenkrat ni nikakih izgledov, da bi taka konferenca res rodila praktične sadove. Velika Britanija je pred volitvami, ki bodo dne 24. maja t. l., v Franciji pa je vlada zelo na šibkih nogah. Obe vladj potrebujeta zunanje politične uspehe za svoje volilne in parlamentarne težave in končno se je Amerika dala prepričati in je privolila v sestanek s Sovjeti.

V Italiji . . .

Giovanni Gronchi je postal državni predsednik. Izhaja iz krščansko-demokratske stranke, vendar je v poslednjih letih zagovarjal sodelovanje z levičarskimi strankami in ga zato ni kandidiralo uradno vodstvo stranke. Ko pa je bil izvoljen s pomočjo levic, se je morala tudi stranka sprijazniti z volilnim rezultatom. V stranki sami pa se pojavljajo te dni že hudi spori. Zaenkrat so se domneve o vladni krizi izkazale za napačne, ker je novi predsednik odklonil demisijsko sedanje vlade, ki jo vodi Mario Scelba. Vendar je pa sedanja vladna koalicija tako šibka in med seboj sprta, da ji prerokujejo le kratko življenje in tako bi utegnili priti do kake koalicije po avstrijskem vzorcu, ob pogoju seveda, da Nenni-jevi socialisti pretrgajo svoj dolgoletni pakt s komunisti.

. . . in pri nas v Avstriji

Avstrija je doživela minuli teden slavnostni podpis tako dolgo pričakovane državne pogodbe. Nedelja je bila dan, ko je druga avstrijska republika dosegla tako rekoč svojo polnoletnost. Zdaj lahko odloča o vsem sama, brez varuhov, katerih smo se bili teh 10 let sem že skoro navadili.

Koncem tedna

je izgledalo, da ne bo šlo vse tako gladko. Šele v četrtek zvečer so se zastopniki velesil sporazumeli in izdali uradno poročilo, da je vse urejeno. Kot so poročali iz Pariza, se je ameriški zunanji minister Dulles že bavil z mislijo, da bi sestanek ministrov za podpis preložili. Vendar se je vse skupaj srečno izteklo, zapadni ministri so prispeli na Dunaj že v petek, sovjetski zunanji minister Molotov pa šele v soboto.

Predvidena seja štirih ministrov

v soboto popoldne ob 5. uri je bila razmerna kratka. V dveh urah so se zmenili in potrdili to, kar so prej „skuhali“ njihovi poslaniki. Brez obotavljanja je Molotov pristal tudi na odstranitev onega stavka v predgovoru državne pogodbe, ki je Avstriji dajal delno krivdo za minulo drugo svetovno vojno. Skupno so v zadnjih pogajanjih črtali 13 členov dosedanjega osnutka državne pogodbe. V bistveno skrajšani obliki so pogodbo v nedeljo podpisali v gradu Belvedere na Dunaju.

Dunaj je bil

vso nedeljo praznično odet v cvetje in zastave in vrstili so se državni sprejemni, mali-

Zaostritev med Italijani in Nemci na Južnem Tirolskem

Novi spori so izbruhnili med Italijani in nemško narodno skupino na Južnem Tirolskem.

Pretekli teden je tirolski poslanec v deželni parlamentu za Trient in Gornjo Adizo (tako Italijani imenujejo Juž. Tirolsko) Hans Dietl podal ostavko iz protesta proti italijanski uradni politiki, ki z dotikom novih Italijanov poitalijančuje Južno Tirolsko.

Južnotirolska ljudska stranka je odobrila Dietlov korak in je v posebni spomenici obtožila rimsko vladno, da z nemško manjšino „nepravilno ravna“. Devet let po sklepu pogodbe med pokojnim italijanskim ministrom predsednikom in tedanjim avstrijskim zunanjim ministrom Gruberjem je italijanska vlada na svoj način tolmačila ta sporazum in devet let je tekla v deželo nepre-

ce, obedi in večerje. Razpoloženje je bilo prisrčno. Po dolgem času so zastopniki Amerike in Sovjetske zveze sedeli zopet prijateljsko skupaj pri bogato obloženi mizi. Pogovori so bili vseskozi neoficielni, privatni tako rekoč, ob kozarcu vina. Vendar so ta dan pripravljali v resnici tla za predvideno konferenco „štirih velikih“. V uradnih nagovorih nihče ni povedal nič važnega; vsi razen Molotova so rabili zgolj vljude besede. Ta je ob priliki podpisa pogodbe imel prvič daljši nagovor, kot predvideno; bil je izrazito političen govor, kjer je orisal sovjetsko gledanje na samostojno Avstrijo in njeno nevtralizacijo. Poudaril je, da želi, naj bi temu vzgledu sledili še drugi, kajti nemški militarizem dviga glavo; jasno pa je, da ima svet interes, da se nikoli več ne dvigne.

Sprva so domnevali, da bodo zapadne sile in Sovjetska zveza

garantirali avstrijsko nevtralizacijo

že ob priliki podpisa državne pogodbe. Temu pa ni tako. Sicer so se domenili, da se bo to zgodilo, vendar bo najprej uzakonil nevtralizacijo avstrijski parlament, nato se bodo pridružile šele velesile, ker morajo itak sklep odobriti tudi njihovi parlamenti. — Kot je izjavil dr. Pittermann na

deželnem občnem zboru SPOe

ob koncu preteklega tedna v Celovcu, niti ni povsem gotovo, če bo ameriški parlament to tudi res storil. Sicer pa je dr. Pittermann na strankinem zboru imel drugo važno nalogo. Socialistom je namreč kalilo veselje nad državno pogodbo dejstvo, da bo država morala dajati milijarde za vojaščino. Zato se je na strankinem zboru trudil, da dopove svojim delegatom, da je vojaščina in splošna vojaška obveznost pač potrebna. Vendar delegati niso hoteli o tem dosti slišati. Po vrsti so v debati govorili vsi proti vojaščini. Očitno so celo vodstvu stranke, da je diktatorsko ravnalo, ko se je izjavilo, ne da bi prej vprašalo članstvo organizacije glede vojaške obveznosti. Burno odobravanje je spremljalo vse govornike, tako da vlada vtis, da pristaši stranke o vojaščini nočejo nič slišati.

Pričakovati je, da bo ogorčenje nad vojaško obveznostjo ponehalo, ko bodo člani uvideli, da so vsi protesti bob ob steno, saj odločajo pač le vodstva, in poslanci v parlamentu, čeprav so voljeni od ljudstva, morajo izvrševati sklepe vodstva, ne da bi spraševali volilce, ki bodo svoje nezadovoljstvo lahko izrazili šele pri novih volitvah. Teh pa še ne bo tako kmalu.

Seveda se tudi OeVP

pripravlja na občni zbor, kjer bodo ta teden govorili o novih nalogah, ki čakajo stranko v bodočnosti. Mandatar OeVP Graf naj bi postal vojni minister. Socialisti hočejo seveda imeti ob njegovi strani socialističnega državnega tajnika. Nadalje bo borba tudi za vpliv na podjetja USIA in končno za večino v parlamentu pri bodočih volitvah, kajti dr. Pittermann je v Celovcu že napovedal, da se bodo morali socialisti boriti za glasove razočaranih komunistov ter VdU-jevcev. Jasno pa je, da ima tudi OeVP ob uspehih politike kanclerja inž. Raaba ugodne izglede, če jih bo znala pravilno izrabiti. To bodo še skrbi — za strankine politike.

Za našo Ziljo

se še zmeraj niso mogli zediniti. Pri deželni vladi je bil pod predsedstvom dež. glavarja Wedemiga sestanek izvedencev za gradnjo elektrarne v Italiji, ki bo rabila tudi vodo Zilke. Ob tej priliki so zastopniki Koroške ponovno izjavili, da je treba vso zadevo dobro premisliti, kajti Ziljska dolina ne sme utrpeti škode. Ta projekt bodo, kot izgleda, zaenkrat odložili na poznejši čas.

Župnik Matej Ražun

o ljubezni do naroda

Spoštuj in ljubi ter čuvaj svojo narodnost, svoj materini jezik, svoje rojake! Zakaj pa? Od koga pa imamo svoj materini jezik? Zmožnost, da moremo govoriti, nam je dal Bog; govorico — slovensko besedo — sta nas pa učila mati in oče, zato ime: materini jezik. Zato je materini jezik, zato nam je naš slovenski jezik še dražji spomin na očeta in mater, in je imenitnejše darilo naših staršev kakor dom naš in premoženje.

Vsi drugi narodi imajo v časti svojo materino besedo in se z njo ponašajo . . . vsaka ptica vse svoje žive dni žvrgoli in prepeva v božjo čast isto pesmico, s katero so Boga hvalili vsi njeni prejšnji rodovi, le pri nas Slovincih je ukoreninjena in močno razširjena grda nevalečnost, da mnogi Slovinci zametujejo in z nogami teptajo, kar je bilo ljubo in drago njihovim staršem — zato, kristjani, se čezdalje bolj krči naše število! Ne toliko in ne samo naši nasprotniki nas tepejo: četrta božja zapoved nas tepe, tista zapoved ki pravi: Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in da ti bo dobro na zemlji.

(Iz neobjavljene rokopisne zapuščine pokojnega ustanovitelja šentjakobske „Narodne šole“. Tako je pridigal svojim šentjakobskim faranom na nedeljo dne 25. avgusta 1912).

SLOVENC

doma in po svetu

O šentjakobski narodni šoli ter ogorčenju, ki ga je izzval poskus spraviti šolske sestre iz tega zavoda, poročamo obširno „Ameriška domovina“ z dne 26. aprila. Tudi v Ameriki so z začudenjem sprejeli vesti poskusih pregnati iz te šole šolske sestre, potem ko so se skoraj že 50 let žrtvovale za ohranitev slovenstva na Koroškem. V tej zvezi prinaša isti list v celoti tudi resolucijo Krščanske kulturne zveze.

Slovinci v Kanadi pomagajo svojim bolnim sorojakom in so za ta namen že leta 1951 ustanovili posebno organizacijo „Karitas“, ki je pred kratkim imela svoj letni občni zbor. Iz poročila o preteklem poslovnem letu posnemamo, da je delo „Karitas“ poleg pomoči bolnim Slovincem v Kanadi „seglo še daleč preko mej Kanade tja v zapadno Evropo, kjer naši rojaki po raznih taboriščih in bolnicah preživljajo svojo Kalvarijo“, kot poroča list „Kanadska ameriška domovina“.

Iz blagajnikovega poročila je razvidno, da je bilo v zadnjem letu 2.757 dolarjev dohodkov, ki so jih po večini nabrali s prispevki članov in raznimi prireditvami. Skoraj ves denar so razdelili med bolnike, tako da je ob zaključku ostalo v blagajni le 215 dolarjev. Bolniki v Kanadi so prejeli okrog 1.700 dol., v Avstrijo so poslali 500 dolarjev, v Italijo 150 dolarjev, a ostanek pa v Nemčijo, Švico, Švedsko in Francijo.

Šolski odbor pri slovenski šoli v Chicago (USA) je bil ustanovljen na roditeljskem sestanku dne 22. aprila 1955. Na sestanku je p. Varga najprej razložil položaj te slovenske šole v Ameriki in nakazal smernice bodočega razvoja. Po živahni debati je bilo sklenjeno, da se ustanovi poseben šolski odbor, v katerega je bil med drugimi izvoljen tudi pisatelj Karel Mauser, ki ga naši čitatelji dobro poznajo.

Lepo uspel koncert je priredila Slovenska glasbena matica v Clevelandu. Nastopilo je več solistov, ki so vsi lepo zapeli svoje komade. Poleg slovenskih del so bile na sporedu tudi arije iz nekaterih velikih oper, a zaključili so spored s Sattnerjevo kantato „V pepelnici noči“ ter Händlovim slavospvom „Aleluja“.

150-LETNICA SMRTI NEMškega PESNIKA SCHILLERJA

Pretekli teden je ves kulturni svet, posebno pa nemško govoreče dežele, praznoval 150-letnico smrti pesnika Friedricha Schillerja.

Tudi v Celovcu imamo v mestnem parku spomenik temu pesniku, ki si z Goethejem deli prvo mesto v nemški literaturi. Po spomeniku se zato park imenuje Schillerjev park. Bil je urejen leta 1905 na posebno prizadevanje celovškega tovarnarja Herberta, ki je za časa svojih filozofskih študij na univerzi v Jeni spoznal avtorja Wallensteinovega ostroga, Marije Stuart, Pesmi o zvonu in drugih mojstrov, ki se jih tudi mnogi izmed naših bralcev še spominjajo iz šole.

„Kaplan Klemen“

preveden o nemščino

Pod gornjim naslovom je slovenski pisatelj Karel Mauser priobčeval svoj čas v „Koroški kroniki“ roman iz življenja mladega slovenskega kaplana. Ta roman je sedaj izdal „Schweizer Volksbuchgesellschaft“ v Luzernu v nemškem jeziku z naslednjim predgovorom založbe o pisatelju:

„Predstavimo si akademika, ki ga je usoda iztrgala iz njegovega poklica in poglajala iz domovine v tujino, v razpadajočo barako begunskega taborišča. V pozno noč brli sveča na zaboju, ki služi za mizo. Vrsto za vrsto postavlja pisatelj na slab papir. Listi kar frčijo na tla. Čas je preveč dragocen, da bi jih pobiral, ura že gre na polnoč. Tako dela Mauser dan za dnem in, ko se po kratkem spanju zaveda, je zopet treba zadeti na ramo orodje za delo na cesti ali v gozdu, da zasluži kruha zase in za družino.“

Tri leta je Mauser kot predsednik Vincencijeve družbe obiskoval prebivalce v barakah predmestja Ljubljane. Nedeljo za nedeljo je sedel v njihovi družbi in opazoval in sodoživljal njihove skrbi. Sedaj pa so se zopet zgoščevali problemi v revni baraki in mu zbuja domotožje po domovini, po domačem kmečkem ljudstvu; domotožje po somišljenikih, po dobrih in izkušenih duhovnikih, spomini na presite domišljavce in na fanatične komuniste; tako je nastal roman, visoka pesem o poslanstvu duhovnika.

To ni idilična povest, ne po vsebini in ne po obliki. Že v prvih poglavjih je mladi študent potisnjen v neusmiljeni boj med glasom krvi in glasom božjim. Še ta boj ni dobojevan in že izživajo mladega bogoslovca težke socialne razmere v predmestju. Z namenom nuditi vsem vse, stopi mladi duhovnik v svet. Kot kaplan dozoreva v boju njegovih malih ljudi za socialne pravice. Kot predmestni kaplan vidi svoj cilj v tem, da se še bolj tesno vključi v ta boj za življenjske pravice.

V nasprotju z vrsto modernih romanov, ki poskušajo duhovnikovo poslanstvo potisniti na čisto človeško raven, prikazuje ta slovenski pisatelj ideal dušnega pastirja, na katerega se človek v stiski z upanjem obrača; na drugi strani ga pa sovražniki duhovnikov tem bolj mirajo prav zato, ker je popolnoma drugačen in jim ne da nobene priložnosti za napade.

Slovenski pisatelj Mauser si je s svojimi številnimi povestmi in romani v Ameriki, svoji drugi domovini, že utrdil svoj pisateljski sloves. „Kaplan Klemen“ je tam ponovno že tudi doživel odsko predstavo.*

Tako cenijo Nemci delo slovenskega pisatelja Mauserja, ki je tudi sotrudnik našega lista.

Mauser je za časa svojega bivanja na Koroškem napisal vrsto slovenskih povesti in romanov: „Rotir“, „Sina mrtvega“, „Kaplan Klemen“, „Preklete kri“ in druge. Vrsto črtic in povesti je objavil tudi v „Našem tedniku“, v Mohorjevem koledarju in v Večernicah.

V nemščino sta „Kaplan Klemen“ prevedla strokovni učitelj Bernard Strauss, ki poučuje slovenščino na glavnih šolah v Celovcu, in švicarski pisatelj Gerold Schmid. Gerold Schmid je po rodu Nemec in se je naučil slovenskega jezika; obiskal je večkrat Koroško ter prebil svoje počitnice v Sežani in na Radišah, da sam spozna slovensko ljudstvo. Svoje spomine o bivanju med koroškimi Slo-

GROZA V GLEDALIŠČU

Gori!

Človeška brezglavost in panika sta povzročili več škode in žrtev kot ogenj

Starejši ljudje se še spominjajo groznega požara, ki je v decembru leta 1881 uničil Ringtheater na Dunaju in je terjal 500 življenj. Tudi to nesrečo bi lahko preprečili. Ugotovili so, da je požar nastal zaradi grobe malomarnosti, ker niso imeli pripravljenih niti najbolj primitivnih gasilnih priprav. Požar dunajskega Ringtheatra pa je bil signalni znak za celo vrsto požarov po gledališčih v razdobju 1881 — 87. V tej dobi je ogenj uničil okrog 200 večjih in manjših gledališč po različnih mestih in povsod je smrt neusmiljeno kosila ter računa, da je bilo skupno okrog 1000 žrtev. Komaj leto dni po dunajskem požaru je nastal v mestu Berdichev požar v nekem cirkusu, ki je stal življenje 720 obiskovalcev. Pri požaru v gledališču „Royal“ v Exeter v Angliji je izgubilo življenje 190 oseb, a pri požaru v pariški operi je zgorelo ali se zadušilo 150 ljudi.

Strahovite posledice je imel tudi oenaj v gledališču „Iroquois“ v Chicagu v Ameriki. Bilo je to novozgrajeno gledališče, ki je veljalo za eno izmed najlepših in elegantnih gledališč v Ameriki ter so rekli, da je bilo zgrajeno tako, da je popolnoma varno pred požarom. Le nekaj tednov po otvoritvi pa je pri neki predstavi nastala plinska eksplozija, zaradi katere se je vnel zastor na odru. Nastala je strašna panika v dvorani, kjer je bilo okrog 2000 gledalcev. Mnogi so zaradi plina, ki je uhajal, padli v nezavest in zgoreli. „Bilo je kot pri izbruhu vulkana“, so pisali takrat časopisi. Žrtev so našli okrog 600, po večini žensk in otrok.

Leta 1928 je v Madridu zgorelo gledališče „Teatro Novedades“. Bilo je to eno izmed najbolj znanih gledališč v Španiji in v njem je bilo prostora za 3000 gledalcev.

Ni vedel, da ponareja denar

Z jako zapleteno sleparijo se mora te tedne baviti preiskovalni sodnik v švicarskem mestu Neuchatel. Na prvi pogled izgleda kot ponarejevanje denarja, a v resnici je stvar drugačna.

Neki švicarski industrialec je prišel v stik

venci ter svoja opazovanja o življenju pri nas je deloma objavil v „Našem tedniku“. Še več pa je o tem pisal v raznih švicarskih listih in revijah, o čemer smo svojčas že poročali.

Veslimo se te nove podobe naše narodne duše v nemškem jeziku, ker razgrinja tudi onim, ki slovenščine ne znajo, pogled na naše socialno in kulturno življenje.

Jezikovno sta Strauss in Schmid slovenski roman ne samo prevedla, marveč prenesla tudi po duhu in smislu v nemščino, tako da človek prevod bere z istim užitkom kakor original. Oba zaslužita vse priznanje in zahvalo!

NADALJEVANJE IN KONEC

Ker je bila stavba stara in po večini iz lesa, zato ni imela dovolj zasilnih izhodov in ni bilo nobenih priprav za gašenje. Bila je v teku neka zabavna predstava, ki se je ravno bližala koncu. Poslušalci so s salvami smeha spremljali šale na odru, ko so naenkrat izbruhnili zublji plamenov. Ogenj je nastal zaradi kratkega stika in je z odra takoj prešel v dvorano. Okrog dvesto mrtvih so našli po nesreči.

Končno je treba omeniti še požar, ki je nastal na neki dobrodelni prireditvi v Parizu leta 1897, pri katerem sta med drugim zgorela tudi sestra avstrijske cesarice Elizabete vojvodinja D'Alecon. Bila je to prireditve, na kateri se je zbral cvet visoke pariške družbe. Ko je izbruhnil ogenj, so se odigravali nepopisni prizori. Vsa družba, dame v elegantnih oblekah in obložene z dragulji ter gospodje v frakih, so naenkrat pozabili na svoj družabni položaj in manire ter je vsakdo skušal rešiti svojo kožo na račun svojega bližnjega, in če treba preko njegovega trupla. Drugi dan so našli 124 zogljenelih trupel, ki jih ni bilo mogoče drugače razpoznati kot s pomočjo draguljev in kamnov in drugih okrasnih predmetov, ki so jih na njih našli. Tudi pri tej nesreči je bil glavni del krivde na lahkomišelnosti prirediteljev, ki so v dvorani, ki je bila zgrajena iz lesa in lepenke, predvajali film, ne da bi poskrbeli za najbolj primitivne priprave za gašenje.

Vsi ti požari in človeške žrtve so vendar napotile oblasti k temu, da so uvedle stroge predpise za obrambo proti ognju in tako je bilo mogoče v zadnjih desetletjih mnogo nesreč preprečiti ali vsaj zmanjšati število človeških žrtev.

s trgovskim odposlanstvom iz Saudijskega kraljestva v Arabiji. Ti gospodje so pri njem naročili večje število medalj, ki bi naj služile za odlikovanja posebno zaslužnih arabskih vojakov. Prinesli so s seboj tudi vzorec in švicarska državna oblast je tovarnarju izdala dovoljenje za kovanje teh pozlačenih medalj. V kratkem času je iz njegove tovarne odšla prva pošiljka 1000 medalj, — ki je predstavljala vrednost 5000 švicarskih frankov — v daljno Arabijo. In tem pošiljkam so sledile še druge.

Dobronamerni Švicar pa ni vedel, da so njegovi klientje bili zgolj prebrisanj arabski trgovci, ki so s pomočjo romarjev v mohamedanske svete kraje v Saudijski Arabiji vtihotapili „medalje“ v deželo. Kajti medalje niso bile nič drugega kot potvorjeni novci, ki so povsem sličili zlatnikom vrste „sovereign“ ki tam služijo kot denar, po-

dobno, kot so pri nas svoj čas bili v obtoku zlati novci, ki so jih ljudje raje jemali kot papirnati denar.

Izgleda, da so sleparji vrgli toliko teh potvorjenih novcev na trg, da je vlada začela v resne težave, kajti kmalu so opazili potvorbo in so začeli te novce pobirati, kar je pa povzročilo pravo pomanjkanje denarja in je država morala tiskati nov papirnati denar, ki je pa zopet pozročil inflacijo.

Švicarski tovarnar je seveda debelo gledal, ko je vse to izvedel in ko ga je saudijska vlada obtožila ponarejevanja denarja in da je državne finance spravil s svojimi „medaljami“ v nered. Pri tem pa ni imel niti posebnega dobička, kajti največ so se s tem podvigom okoristili arabski trgovci, ki so celo reč iztuhtali. Teh pa seveda ni bilo mogoče izslediti, ker so nastopili pod izmišljenimi imeni. Računajo, da so pri vsaki „medalji“, ki je bila le pozlačena in so jo spravili v promet kot čist zlatnik, sleparji zaslužili približno 70 šilingov. Tako so pri prvih 1000 komadih zaslužili 70.000 šilingov.

Švicarska policija je tovarnarja natančno zaslišala, a se je morala prepričati, da je pri vsej slepariji nedolžen.

V atomski vojni bo na fronti še najbolj varno!

V prejšnji številki smo poročali o atomskih poskusih v Ameriki kjer so zgradili posebno „poskusno mesto“, da bi videli, kako bi izgledalo če bi atomska bomba padla na kako večje naselje. Sedaj so objavili nekaj podatkov o tem poskusu.

„Tank brez moštva, ki je bil samo 400 metrov oddaljen od središča eksplozije, se je zaradi zračnega pritiska prekucnil, a sicer ni utrpel posebne škode in je ostal sposoben za vožnjo. Dvesto dvajset vojakov, ki so bili v tankih komaj 3.200 metrov od eksplozije, pa niso ne oni ne njihova vozila utrpeli nobene škode in bi lahko takoj prešli v napad. V stavbah okrog 1.600 metrov od središča eksplozije bi pa verjetno noben človek ne ostal živ. Vendar bi pa ljudje v zakloniščih, ki bi bila oddaljena od eksplozije vsaj 1.400 metrov, prestali napad, ker so zaklonišča celo pod hišami, ki so bile čisto porušene, ostala nepoškodovana. Nepoškodovana je ostala tudi neka na poseben način zgrajena kopalnica, dočim je ostali del hiše bil popolnoma porušen.“

Cepljenje proti otroški paralizi ustavljeno

Cepljenje s dr. Salkovim serumom proti otroški paralizi ustavljeno po odredbi ameriških zdravstvenih oblasti. Po cepljenju z novim serumom, ki bi naj otroke napravil odporne proti tej bolezni, so nekateri oboleli in celo umrli. Zaenkrat so znani samo slučaji, kjer je bil uporabljen serum iz ene same tovarne, vendar so oblasti ustavile nadaljnje cepljenje in uvedle preiskavo.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

(39. nadaljevanje)

XX.

CERKVENE RAZMERE NA SLOVENSKEM KOROŠKEM OB KONCU SREDNJEGA VEKA

Patronati (Vogtei) so se pojavili že v zgodnjem srednjem veku. Tedaj so bile cerkvenoupravne ustanove še šibke in je spričo rahle državne organizacije vladala prekopost le pest močnejšega („Faustrecht“). Zato so iskale vse cerkvenoupravne ustanove zaupne velikaše, ki so jih zastopali v vseh pravnih zadevah pri reševanju njih svetnih zadev, jih varovali in sploh zastopali ter ščitili koristi njih samih, imetij in njihov podložnikov proti tujim osebam. Razen tega so bili patroni nekaki svetovalci dotičnih cerkvenih ustanov v svetnih zadevah, izvajali so tudi sodstvo nad cerkvenimi podložniki ter jih zastopali pred sodišči (to zastopstvo je cesar Friderik III. s svojo odredbo z dne 5. I. 1444 tudi zakonito uredil). Izprva so bile to častne službe, za katere je naprošala Cerkev zaupanja vredne in pobožne velikaše, ki so imeli tudi dovolj moči, da so te posle lahko izvrševali. Na ta način so dobile že takoj v začetkih vse cerkvene fizične in pravne osebe svoje patrone.

Tako je bilo tudi na Koroškem nekako do konca X. stoletja. Toda že v teku naslednjih treh stoletij se je to stanje temeljito spremenilo, zlasti potem, ko so postajali v XI. in XII. stol. patronati dedni. — Patroni so začeli zahtevati za svoje usluge tudi nagrade: razen sodnih pristojbin in glob od cerkvenih podložnikov so začeli zahtevati še od cerkv in ustanov, katerih patroni so bili, posebne nagrade v denarnih in drugih dajatvah.

Tako je začelo postajati patronstvo jako donosen posel in so se začeli za večje patronate naravnost puliti. Užitek fevdnih pravic je postajal združen z raznimi patronati in fevdniki so si začeli prisvajati tudi vedno večje pravice nad dotičnimi cerkvenimi imetji ter nad upravo cerkv, zlasti pa še pravico imenovanja novih oseb na izpraznjene beneficije. Skoro redno so si pridrževali take pravice zlasti tisti, ki so nove beneficije sami ustanavljali (tako so prišli n. pr. tudi vladarji do imenovanja škofov). Z vsem tem se je pa seveda stalno večal tudi vpliv svetnih krogov na vse cerkvene zadeve, a beneficiati, ki so jih postavljali svetni gospodje, so večkrat mislili, da se jim sploh ni treba brigati za odredbe področnih škofov, kar je seveda nujno vodilo le še v večjo anarhijo, oziroma zmedo na tem področju.

Patronati, ki so nastali za varstvo cerkva, so postali torej sčasoma prave molzne krave in so služili pogosto le za izžemanje cerkvenih podložnikov, za zlorabljanja pri upravi cerkva in zlasti še za preskrbovanje sorodnikov in prijateljev z dobrimi cerkvenimi službami. Razumljivo je, da je to dajalo potem seveda tudi vedno več povodov za neštete pritožbe cerkv pri škofih; večkrat sta morala poseči vmes celo cesar in sam papež in pogosto je sprožilo to tudi dolgotrajne pravde med raznimi cerkvenimi ustanovami in njihovimi patroni (n. pr. pravdo šentpavelskega samostana z njegovim patronom). Leta 1278. je moral sam cesar Rudolf Habsburški poravnati spor med cerkvijo na Otoku in njenim patronom pl. Finkensteinom, ki se je potem odpovedal patronstvu le za redno letno odškodnino.

Vzporedno z vsem tem pa se je bistveno spremenil tudi položaj Cerkve same. Vodilne cerkvene ustanove so namreč postale medtem že same dovolj močne, da so lahko same zastopale in branile svoje koristi, zato tudi niso več potrebovale potronov, ki so jih le izrabljali. Sku-

šale so se jih zato otresti in je n. pr. vojvoda Leopold že l. 1220. dobrolovski kapitelj „za večne čase“ osvobodil vsakega patronstva, a mnoge druge cerkve in samostani so se skušali odkupiti od patronov.

Tako so ugašala mnoga stara patronstva, toda iz spredaj navedenih razlogov so nastajala zlasti v zvezi z novimi cerkvami in beneficijami tudi nova. Ta pa so imela že bistveno drugačen značaj od prejšnjih, kajti pri teh sploh ni šlo več za zaščito in pomoč, temveč so si darovalci pri svojih darovnicah izgovarjali le svoje deleže od donosa, a pri beneficijah zlasti še pravico do imenovanja novih beneficiatov. Tako so imele proti koncu srednjega veka svoje patrone večkrat le posamezne stavbe ali zemljišča in so patroni dobivali svoj delež le od teh.

Glede na vse povedano nam bo tudi lahko razumljivo, zakaj so se vršile s patronati prave kupčije in so patroni svoje patronate tudi zastavljali in podarjali. Pri tem so jih rade pridobile tudi cerkvene ustanove same, čeprav je bilo to v popolnem nasprotju z njihov prvotnim smislom. Mnogo so jih imele zlasti škofije ter bogati kapitli in samostani. Iz patronatov se je razvilo čisto zasebno pravno razmerje, ostalo je pa seveda še vedno tudi mnogo patronatov v stari obliki, zlasti v zvezi z izvrševanjem sodstva nad cerkvenimi podložniki.

Ves pričujoči oris nam kaže, kako sta se v visokem in poznem srednjem veku cerkvena in svetna oblast vedno bolj pomešavali med seboj in se celo stapljali. Nujna posledica tega procesa je bila ta, da so dobivali na eni strani svetni velikaši vse bolj prevladujoči vpliv na cerkveno upravo, a na drugi strani je začela potem tudi v Cerkv sami prevladovati vedno večja posvetnost, kar je bilo njej sami v največjo škodo.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri. — V maju so vsa k dan šmarnice ob pol 8. uri zvečer.

SVETO MESTO

Kot vsako leto, bo tudi letos na Št. Otovo, to je v ponedeljek pred Binkošti 23. maja na Sv. Mestu velik romarski shod iz bližnje in daljne okolice. Iz Žvabeka in Suhelje, iz Gorenč in Rude, iz Vogrč in Pliberka, iz Šmihela in Grebinskega Kloštra pridejo procesije na Sv. Mesto. Lansko, marijansko leto je utrdilo zaupanje tudi do svetomeške Matere božje, ki že stoletja pomaga vsem, ki se z zaupanjem k njej zatekajo.

ŠTEBEN V PODJUNI

V zadnji številki našega lista nas je dopisnik iz Večne vasi izdal. Kljub temu, da leži ta vasica tik pod Peco, pa vendar vedo, kaj se dogaja pri nas v Štebnu, namreč, da si nabavljamo nove zvonove. Hoteli smo naše sosedne fare iznenaditi in jih lepega dne povabiti na blagoslovitev. Smo sicer že bolj pri zadnjih, vendar ne zadnji. Sedaj se pripravljamo na sprejem zvonov, ki bodo prispeli še ta mesec. Blagoslovitev bo pa dne 5. junija.

Kot sem že omenil, smo v pripravi na slovesnost. Tisti, ki imajo to skrb že za seboj, dobro vedo, koliko dela in truda je treba, predno zvonovi zapojejo v cerkvenem stolpu. Vsa fara je zadnje čase nekako oživila. Vaška dekleta že pridno pletejo vence, fantje mislijo na visoke mlaje, cerkveni ključarji imajo polne roke dela s zbiranjem denarja za zvonove, g. župniku se večajo skrbi iz dneva v dan, tudi kuharice imajo svoje skrbi, strelci že pripravljajo svoje strateške načrte za slavnostni dan in tete se tudi že pogovarjajo, kakšno obleko bo imela ta in ona. Upamo, da nas boste v velikem številu obiskali in se z nami vred veselili in vas pristrčno vabimo!

GALICIJA

Gališka fara zastavlja vse svoje finančne moči, da dobi v dohodnem času tudi primerno zvonjenje. Trije zvonovi naj bi „zasedli“ stolp farne cerkve, ki pa ni prav trden in ga bo treba najprej popraviti. Po vojni smo cerkev povečali, sv. Florijanu pripravili novo kapelo na pokopališču in sedaj bi pa radi dosegli, da bi nas slišali po glasu naših zvonov tudi sosedje.

Po naši stari farni tradiciji dobi tudi tokrat farna cerkev od Kavhove hiše v Encelni vesi poseben zvon, katerega Kavhova družina že vretiči kupi in tokrat v upanju, da bo sedaj v nevtralnici Avstriji ostal dalje časa v stolpu in zvonil novorojenim in rajnim faranom.

Tudi za ostala zvonova so se javili darovalci in posebno moramo naglasiti, da so „mali“ ljudje prav globoko segli v svoje žepce za svojo farno cerkev.

OBIRČANI V SELAH

Letošnja tretja nedelja po Veliki noči, ki je bila letos 1. majnika, je spet privabila Obirčane v Sele z običajno vsakoletno procesijo. Toda letos je bilo pravo ljudsko preseljevanje iz Obirske preko Sajde. Pri Užniku v Selah so se prvi romarji znašli že ob osmih, ob pol devetih pa jih je bila cela vojska. Pomislite, dolga vrsta mož in fantov in še daljša vrsta žena in deklet, vsega sto obirških faranov je izpričalo svojo voljo in željo, da naj se ta stara navada ohrani. Njih dušni pastir je namreč resno podvomil in ta svoj dvom v cerkvi glasno izrazil, ali je Obirčanom res kaj na tej procesiji, ko se je je prejšnja leta udeležila vedno le majhna peščica ljudi. Rekel je, da bo procesijo v Sele sploh opustil, če tudi letos ne bo več ljudi. To pa je spravilo naše Obirčane na noge: da bi tako staro navado odpravili? Tega pa že ne! In šli so romat obirški Sajdarji in Sončani in Senčani in Korčani, tako da jih je doma ostalo komaj za varstvo, saj šteje fara le malo duš.

Selani so nas lepo sprejeli. V cerkvi kot običajno. Po božji službi so nas pa povabili še k igri v farno dvorano. Gledali smo našo koroško zgodovino v „Miklovi Zali“. Občudujemo Selane, lep farni dom imajo, jako lep oder, pa tudi požrtvovalno mladino in prosvetarje, ki se vadijo in urijo na odru, drugim v pouk in razvedrilo in lepo zabavo, sebi pa v največjo korist. S svojim nastopom v igri so pokazali svoje lepe sposobnosti in darove, pokazali pa ne le, da jih imajo, temveč tudi, da jih gojijo in skušajo pod vnetim vodstvom svojih dušnih pastirjev razviti do čim večje popolnosti. Koliko truda je bilo v naštviranju igre! Čestitamo Selanom, čestitamo preč. g. kaplanu, ves trud ni bil zastonj, lepi uspehi so nagrada! — Zavidamo

Pri nas na Koroškem

vas, ko čutimo tu na Obirskem svojo nemoč, da bi se dvignili iz svoje zaspanosti do bolj razgibanega prosvetnega življenja. Vse, kar naredimo, je nekoliko petja in še to je delo nekaterih požrtvovalnih in maloštevilnih posameznikov, drugi pa stojijo brezbrizno ob strani. Nastopili smo pač nekajkrat tu in tam, le doma na Obirskem nič razen v cerkvi, ker nimamo pravega doma ali vsaj pravega prostora za nastop. Pri tej brezbriznosti je kaj lahko mogoče, da bo zaspalo še to petje in spali bomo tukaj Bogu in Obirju za hrbtno spanje pravičnega Obirčana naprej kot doslej. Želeti je le, da bi toplo pomladansko sonce tudi Obirčane zdramilo.

KORTE

(† Pavel Stern)

V soboto, dne 14. maja t. l., se je smrtno ponesrečil gospodar Plesnikarjeve kmetije, g. Pavel Stern. Po vsej verjetnosti se je peljal na svoji žični vzpenjači iz doline proti domu in tam padel z nosača in se ubil. Šele pozneje ga je našel njegov sin Izidor, ko se je vračal z dela. Pri vzpenjači je zagledal najprej očetov klobuk in potem je našel tudi očeta, ki pa je že bil mrtev. Zdravnik je ugotovil, da si je pri padcu zlomil tilnik ter da ima polomljene tudi roke in rebra. Žena pokojnega je pred dobrim letom umrla na raku.

Hudo prizadeti družini pristrčno sožalje! (Daljše poročilo objavimo v prihodnji številki.)

SELE

V nedeljo, 8. maja, popoldne okoli 6. ure je nenadoma zatulila sirena na gasilskem domu. Vse je planilo pokonci. Goril Kje? Gasilci so v diru vreli skupaj in dva iz eno uro oddaljene Ravne sta bila v četrto ure na mestu. V sedmih minutah je bila požarna bramba pripravljena na odhod. K sreči pa ni gorelo nikjer. Bila je le poskusna mobilizacija, ki naj pokaže, koliko so gasilci disciplinirani in gibčni.

V ponedeljek, 9. maja, dopoldne je Hajnžev fant našel v Košuti truplo neznanega ponesrečenca. Prepeljano je bilo v mrtvašnico v Sele. Zdravniški pregled je ugotovil prebitje lobanje, prelom roke in več manjših poškodb na zgornjem životu. V hlačnem žepu je mrlič imel nekaj tisočakov dinarjev, na prstu prstan s črkama B in M, pa nobene izkaznice ali dokumenta. Bil je bos in brez jopiča, star okoli 20–22 let. Ni se moglo dognati, kdo je ponesrečenec.

Domneva se, da je mladi ubežnik izza meje zašel v Košutino steno, si skušal pomagati navzdol s plezanjem in se je pri tem smrtno ponesrečil. Gomila na selskem pokopališču krije njegovo mlado telo.

TINJE

Z veseljem beremo v listih, da se deželni zbor tako zelo zanima za tinjsko cesto. Imamo krasno cesto od Tinj do Klopinskega jezera; imamo čez Dravo nov betonski most. Skozi vas je občina sama asfaltirala cesto. Od Tinj do državne ceste pa je pot naravnost škandalozna. Na teh treh kilometrih obstaja naravnost življenjska nevarnost za vsakogar, ki se mora po tem kolovozu voziti. Z novo cesto je ves promet h Klopinskem jezeru usmerjen preko Tinj, dohod od državne ceste do vasi pa je v tako obupnem stanju.

Vsi želimo, da bi odgovorni krogi o tej stvari malo manj govorili, pač pa napravili svojo dolžnost, da ne bomo požirali pri delu na polju le prah, ki ga povzročajo letovišarji z avtomobili na tej poljski poti, ker o kaki pravi cesti se sploh ne da govoriti.

DJEKŠE

Malo nad Djekšami je škofova kmetija. Leta 1937 je ogenj uničil vsa poslopja in lastnik Jernej Ladinik je postavil na pogorišču moderno kmetijo, ki je bila zares vzor vsej ožji okolici. Novo poslopje je združevalo pod eno streho stanovanjsko hišo in hlev.

V soboto, dne 14. majnika, ob enajstih dopoldne pa je izbruhnil v gospodarskem delu posestva požar, ki je v naglici uničil vse poslopje in so komaj rešili otroke in živino. Zgorela je vsa krma, vsi gospodarski stroji in celo nekaj denarja. Gašenje je bilo zelo otežkočeno, ker je bila na razpolago samo brizgalnica na ročni pogon in pritisk

ni zadoščal, da bi spravili vodo v potrebno višino.

Po tej nesreči pa bo moral gospodar zgrabit za kramp in lopato, da si zopet postavi dom. Prepričani pa smo, da mu bodo tudi sosedje pri težkem delu pomagali.

ŽELINJE

Že v zadnjem dopisu iz Želinj smo poročali, da dobimo nove zvonove. Danes pa vas povabimo na slavnostno blagoslovitev dveh novih zvonov, ki se bo vršila v nedeljo, dne 22. maja na Želinjah. Pričakujemo vašega obiska!

KAMEN

Kaj takega še zlepa nismo doživeli v Kamnu! Na nedeljo Dobrega pastirja smo bili kot več ali manj dobri kristjani — v cerkvi. Gospod so ravno oznanilo prebrali in začeli brati evangelij, kar se nenadoma oglasi sirena. (Morate vedeti, da imamo pri nas gasilce; ti imajo svoj dom in vrh doma sireno, ki jih kliče na pomoč, kadar nastane ogenj.) Kajpak: možje in fantje malo prislunhnejo; ko pa začne sirena vedno huje zavijati, jo uberejo iz cerkve in hajdi proti gasilnemu domu! V cerkvi je bilo vse zmešano z gospodom vred. Pa se je čez čas vrnil eden možakarjev in pojasnil: samo poskusni alarm! Kar nas je ostalo v cerkvi, smo bili mirno do konca pri maši. Ko smo šli iz cerkve, smo srečali tudi gasilce, ki so končali svoj „Probe-alarm“, a so ostali brez maše.

Bog in sv. Florijan naj nas obvarujeta ognja! Kajpak se more zgoditi, da nastane ogenj tudi ob času farne službe božje. Ta poskusni alarm je pokazal vsem, da so naši junaški gasilci vsak trenutek pripravljeni storiti svojo dolžnost. Mi smo to že prej vedeli, zdaj vedo tudi gospodje, ki so „Probe-alarm“ napravili. Vendar se nam zdi, da bi bila Bog in sv. Florijan še vse bolj zadovoljna z gospodi in gasilci, da bi nas še vse rajši obvarovala časnega in večnega ognja, če bi bil alarm ob takem času, da bi gasilci mogli dati Bogu, kar je božjega, potem pa — če treba — še pokazati pripravljenost za gasilsko dolžnost.

Še nekaj naj sporočimo: letos s prvim aprilom smo prišli pod škocijansko pošto. Zatorej če nam kaj pišete, nam pišite na Škocijan (P. St. Kanzian) in ne več na Tinje.

PEČE PRI PODKLOSTRU

Veliko skrbi je povzročila učenka Renata Winkler svojim staršem in tudi vsem drugim, ker je naenkrat izginila in so jo tri dni brez uspeha iskali. Šele po treh dneh so jo našli pri dedu v Beljaku, kamor se je deklica zatekla, da bi se izognila kazni zaradi prestopka v šoli.

BISTRICA — SVEČE

V nedeljo, 8. maja, smo imeli v naši župniji birmo. Prevzvišeni gospod škof je že v soboto dopoldne opravil izpraševanje otrok v šoli na Bistrici in v Svečah. O znanju otrok v krščanskem nauku se je izrazil zelo pohvalno. Popoldne pa je opravil vizitacijo v farni cerkvi v Svečah, pri podružnici Sv. Križa na Bistrici in v farni cerkvi v Zavruhu.

Ves dan je deževalo, a proti večeru se je zvedrilo in tako smo lahko sprejeli prevzvišenega na prostem pred župniščem. Nadpastirja so pozdravile solarke z lepimi deklaracijami v slovenskem in nemškem jeziku, nato je sledil pozdrav učiteljstva, a župana je zastopal nadučitelj g. Jandl. V imenu tretjerdnikov je izrekel pozdrav g. Serčnik in obljubil prevz. nadpastirju, da bodo tretjerdniki kakor doslej tudi v bodoče delali za čim večjo čast božjo in zveličanje duš. Cerkveni pevski zbor pa je zapel latinski pozdrav, a nato pa še več slovenskih pesmi. Po končanem petju se je procesija napotila proti cerkvi.

V nedeljo smo pa ves dan imeli lepo vre-

Izredna prilika - stavbni svet,

kjer si lahko postavi hiše več delavskih družin, z prostorom za vrt (tudi ugodno za upokojece). Leži ob cesti v okolici Pliberka, nedaleč od kolodvora. Čez zemljišče gre vodovod z izvrstno pitno vodo in električni vod. — Vprašanja na upravo lista pod „Izredna prilika“.

ŠT. LENART PRI 7 STUDENCIH

V nedeljo, dne 22. 5., bo pri Naši Gospe pri Sedmih studencih pevski koncert Marijinih pesmi. Pojejo združeni zbori beljaške okolice. Ljubitelji lepe cerkvene pesmi, iskreno vabljeni! Prireditev s slovesnimi šmarnicami bo ob 4. uri popoldne.

me in že pri zgodnjih mašah se je nabralo veliko število vernikov in pristopilo k sv. zakramentu. Ob 9. uri je imel prevz. g. škof slovesno mašo in pridigo v slovenskem in nemškem jeziku. Po končanem opravilu je delil zakrament sv. birme. Vseh birmancev je bilo 58. Med mašo pa je ubrano pel mešani cerkveni zbor pod vodstvom akademika g. Toneja Fajnika. Dovršeno so izvedli latinsko mašo in jim gre vsa pohvala.

Preč. g. dekan Košir je pa svojo pridigo posvetil materinskemu dnevu in nam je o tem mnogo lepega in tako zanimivega na domač način povedal, da so se ljudje še po maši zunaj cerkve o tem razgovarjali.

Delavska družina išče

SREDNJO KMETIJO

s polji, travniki in gozdom vsaj za domače potrebe. — Prijave na list pod: „Nazaj k zemlji“

PODRAVLJE

(Iz domače kronike)

Naša posojilnica je ena najstarejših v Rožu. Obstaja že od leta 1892. Ustanovili so jo: pokojni župnik Anton Gabron v Skočidolu, Janez Šarvicelj, tedanji lastnik Špicarjeve domačije, rajni Fugar, pd. Smoja na Dravi, in drugi. Leta 1936 je prevzela posojilnica posestvo rajnega Janeza Vospernika v Podravljah. Ob nacistični zasedbi je bila posojilnica z vsem premoženjem zaplenjena in posestvo prodano nekemu Königu iz Kanaleske doline.

Po dolgi borbi se je posrečilo dobiti povrnitev posestva in tako je postalo zopet last domače posojilnice.

Na podlagi dogovorov s Slovensko zadružno zvezo bi naj dobila posojilnica 30.000 šil. v gotovini, a ostane posojilnici Urbinčičevo posestvo in posestvo na Muti, ki je bilo že prej njena lastnina. Zadružna zveza se je obvezala, da popravi hišo pri Urbinčiču. Zapisnik o tem dogovoru med Slov. zadružno zvezo in podraveljsko posojilnico ni bil nikdar predložen posojilničnemu odboru. Podobno je ostala sodnijska kupna pogodba brez odobritve posojilničnega odbora.

Zadnji občni zbor je bil sklican za cvetno nedeljo, dne 3. aprila 1955. Ta občni zbor je imel nalogo, da zahteva izvedbo gornjega dogovora, da zahteva predložitev tozadevnih zapisnikov. V soboto pred občinim

Kupim kmečko posestvo

srednje velikosti v ravnini. — Oglasite se pri upravi lista pod: „Dom“.

zborom, torej dne 2. aprila 1955, pa so bili odborniki delno obveščeni, da se bo vršila ob pol devetih uri zvečer seja nadzornega odbora. To obvestilo je bilo dostavljeno ob šestih zvečer. Seje so se od petih odbornikov udeležili le trije, ki pa so proti prejšnjemu izrečnemu sklepu celotnega odbora sprejeli zadnji večer pred občinim zborom vrsto novih članov, da bi tako dobila večino na občnem zboru skupina, ki ni imela interesa na tem, da se izvaja gornji dogovor in da se pregledajo tozadevni zapisniki glede celotnega posestva. Smatramo, da je tako postopanje le v škodo zadružne misli.

Ta dejstva smo zapisali v svarilo tudi drugim zadrugam, da se bodo vedele ravnati in v naših zadrugah ohraniti čisti združni namen, kot so ga imeli v mislih naši očetje pri ustanavljanju teh ustanov naše narodne samopomoči na gospodarskem polju.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

Po. 23. 5.: 13.55 Poročila, objave. Za našo vas. — 18.45 Iz tehnike in znanosti. — To. 24. 5.: 13.55 Poročila, objave. Zdravniški vedež. Odlomki iz akademije goriških študentov. — Sr. 25. 5.: 13.55 Poročila, objave. Arije iz znanih oper. — 18.45 Domači zvoki. — Čt. 26. 5.: 13.55 Poročila, objave. Razvojne črte slovenske proze (XVII). — Pt. 27. 5.: 13.55 Poročila, objave. Trdi orehi. — 18.45 Športni obzor. — So. 28. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi. — Ne. 29. 5.: 7.20 Duhovni nagovor. — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Koroški velesejem - letos večji in lepši

Veliki napredek, ki ga je dosegel koroški velesejem v zadnjih letih, bo spoznal najboljše tisti, ki se še spomni prvega povojnega velesejma v zasilnih prostorih in dvorišču na Bahnhofstrasse. To je bilo pred devetimi leti. Od takrat naprej pa so prireditelji s smotrnim delom in večjo organizacijo ter pomočjo mesta, dežele in države dvignili Koroški velesejem na stopnjo velikih gospodarskih razstav mednarod. značaja.

Ko je Koroški velesejem lani na svojem prvotnem razstavišču med St. Ruprecht Strasse in Florian Gröger Strasse dobil svoje pravo lice, se je povečalo tudi število razstavljalcev, od katerih so mnoge tam zgradile že lične stalne razstavne paviljone. Medtem ko lani še ni bilo mogoče razstavnega prostora v celoti — ker je bilo premalo časa na razpolago, saj je zasedbena oblast komaj nekaj tednov prej predala zemljišče svojemu pravemu gospodarju — tako urediti in pripraviti, da bi ustrezalo željam in potrebam razstavljalcev, so prireditelji letos izvedli obširno preureditev zemljišča z odgovarjajočo kanalizacijo itd. Ta dela so zdaj v teku na velikem razstavnem prostoru, ki meri 100.000 kvad. metrov.

Iz vrst neumornih organizatorjev je treba omeniti predvsem predsednika Koroškega velesejma mestnega svetnika g. Rudolfa

Novaka in direktorja velesejma g. Friedricha Gutschmarja.

Kanalizacija, asfaltiranje in druge zgradbe higijenske naprave na veseličnem prostoru bo vse stalo mnogo denarja in vodstvo velesejma je v ta namen najelo pri centrali avstrijskih velesejmov posojilo v znesku treh milijonov šilingov. Zato posojilo jamči celovška mestna občina.

Trenutno je pri urejevanju razstavišča zaposlenih nad 100 delavcev. Pri prekopavanju zemljišča je potrebnih tudi mnogo strojev. Velesejem se bo začel čez dobrih osem tednov in do takrat je treba izvesti nad 2000 metrov dolgo kanalizacijo. V 2.80 metra globoke rove polagajo cementne cevi, ki so 30 cm debele. Velik žerjav koplje in prestavlja zemeljske gmote dnevno od 5 zjutraj do 5 popoldne.

Ves razstaveni prostor bo imel 10.000 m² asfaltiranih ulic in pločnikov. Tudi vse uličice iz glavnega razstavnega prostora do veseličnega parka bodo asfaltirane. Med paviljoni in okrog vsega razstavišča urejajo cvetlične grede. Nad 2800 cvetličnih grmov in opleševalnih dreves — med njimi nekaj topolov, ki rastejo izredno hitro — so posadili.

Koroški velesejem bo tako po vsej gotovosti zato letos še večji in lepši, kot je bil lani. V našem listu bomo o podrobnostih še poročali.

Avstrijski petrolej v številkah

S podpisom državne pogodbe je Avstrija postala izključna lastnica petrolejskih vrelcev v Zistersdorfu in drugod po Vzhodni Avstriji ter rafinerij, ki so predelovale surovo mineralno olje v bencin in druge proizvode.

Ob tej priliki bo zanimivo, ogledati si nastanek te za državo tako važne industrije in številke sedanje produkcije.

Strokovnjaki cenijo, da ta ležišča vsebujejo okoli 30 milijonov ton surovega mineralnega olja. Industrijsko so jih začeli izkoriščati leta 1930 in so bile delnice tega podjetja last velikih ameriških, angleških, francoskih, kanadskih in nemških družb. Ob priključitvi Avstrije Nemčiji so vrelci dajali približno 140 do 150 tisoč ton surovega petroleja na leto, a v poznejših letih je pa Nemčija s posebnim dogovorom izplačala tuje petrolejske družbe in sama prevzela ves obrat ter ga zlasti med vojno močno razširila in povečala, tako da so leta 1944 pridobili 1.200.000 ton.

Po vojni so tuje družbe osporavale veljavnost dogovora o prevzemu njihovega kapitala po nemških družbah vendar je v glavnem obveljalo sovjetsko stališče, da je to podjetje nemška imovina in iz njega je nastalo po koncu vojne novo sovjetsko podjetje, ki je doslej izkoriščalo vrelce in ve-

čino pridobljenega petroleja vozilo v Rusijo, a eno tretjino so ga prodajali Avstrijcem. Načrpani petrolej je čistilo 7 rafinerij (čistilnic), od katerih je bilo pet sovjetskih, dve pa last zapadnih družb Shell in Vacuum Oil Co.

Po mirovni pogodbi bodo vsa sovjetska podjetja prešla v avstrijsko last, a kot odkupnino bo Avstrija skozi deset let dobavljala Sovjetski zvezi po 1 milijon ton nafte na leto. Če računamo potrošnje po 15 dol. na tona, kar je zelo nizko, ker cene petroleja rastejo iz leta v leto, bi to zneslo 150 milijonov dolarjev v desetih letih.

Avstrija torej od Sovjetov ni dobila nič podarjenega, vendar je z ozirom na prejšnje stanje, ko je Sovjetska zveza izkoriščala vrelce in potem petrolej prodajala Avstriji, vsekakor napredek. Današnja proizvodnja petroleja v Zistersdorfu znaša namreč okrog 3,5 milijonov ton letno in glede na to, da znaša avstrijska notranja poraba petroleja, bencina in drugih naftinih derivatov okrog 1,5 milijonov ton na leto, bi avstrijskemu gospodarstvu — kljub dobavam Sovjetske zveze — še ostalo nad 1 milijon ton petroleja za izvoz.

Tudi z ozirom na stari osnutek državne pogodbe je sedanja ureditev znatno ugodnejša.

Našim gospodinjam

Vzgoja naših malih:

Dajati je slaje kot jemati

Otrok pride na svet brez vsega. Za vse je odvisen od svojih staršev. Starši mu vse potrebno z veseljem in ljubeznijo nudijo.

Pa ne samo starši, ki so dolžni skrbeti za svoje otroke, marveč tudi bližnji in daljni sorodniki, sploh odrasli imamo to nagnjenje do otroka, da ga radi obdarujemo. Otroška neboljenost, prikupljivost in njegova neprikrta radost nad darom nam je v veselje. Majhen otrok tako vedno le jemlje. Od vsakega pričakuje, da mu da kaj dobrega ali lepega. Če ne dobi, ga prirojena sebičnost privede do tega, da celo zahteva. Svoje starše, sorodnike in dobre znance ceni po tem, koliko mu kdo da. Ako so potem še starši tako kratkovidni in otroka v takem mišljenju podpirajo, se otrok razvije v sa-

učite otroke zgodaj plemenite, nesebične uslužnost! Naučite jih tega po geslu: „Kar želiš, da bi drugi tebi storili, stori tudi ti drugim.“ Preprosto geslo je to, a vsebuje toliko življenjske modrosti!

Otrok pa naj ne samo vrača, kar je dobrega prejel, marveč mu vcepljajmo že od rane mladosti hrepenenje po dobrih delih, po tem, da sam deli dobroto, da sam druge osrečuje, v kolikor po svojih razmerah in možnostih ve in more. Za taka dobra dela je toliko prilike v vsakdanjem življenju. Po cesti greš z otrokom in srečaš reveža. Dobro vzgojen otrok te bo hitro pocukal za rokav in te prosil za majhen denar, da ga bo podaril revežu.

Bodimo prepričani, da zagotovimo svo-

GOSPODINJE! Kadar boste kupovale novo blago, obleko ali plašče se oglasite prej v upravi „Našega tednika — Kronike“, kjer boste dobile nakaznice in z njimi kupile pri trgovcih v Celovcu ali Beljaku 5% ceneje.

mopašnega sebičnega, ki bo težko mislil še na kaj drugega kakor na lastno korist, na zadovoljitev lastnih potreb in želj in bo v ta namen izkoriščal vsakogar, s katerim bo prišel skupaj v življenju. To so pozneje sebični moške in žene, sebični stanovski tovariši, sebični delodajalci, sebični politiki in državniki, skratka ljudje, ki vedno in povsod kršijo socialne dolžnosti in tako otežujejo uresničitev pravičnega družabnega reda in splošnega miru ter zadovoljstva.

Starši in družba so dolžni, da dajo otroku vse, kar potrebuje za zdrav duševni in telesni razvoj, za doseg nadnaravnega — večnega cilja in npravo neoporečnih zemskih ciljev. Toda vsak otrok, vsak človek pa ima zato dolžnost do staršev in družbe, da se za prejete dobrote izkaže na kakršenkoli način hvaležnega, celo več, da skuša dobrote vračati.

Staršem kaj lahko vrača otrok za vse, kar store zanj, saj starši tako malo zahtevajo. Veseli so, če jih otrok v zahvalo uboga, se lepo vede, kakor ga oni uče, se rad uči itd. Čim pa je otrok sposoben, naj se navadi od dolževati se za prejemanje dobrot od svojih staršev in bližnjih tudi z delom. Starši, na-

jim otrokom s tem, da jih vzgajamo k hvaležnosti in dobroti, neprimerno več resnične sreče v življenju, kakor jo more kdaj okusiti sebičen. Sebičen človek nima nikoli dovolj. Nепrestano ga muči zavist. Ljudje ga takoj spoznajo in se ga izogibljajo. Dajati je slaje kot jemati! To je geslo pravega kristjana in dobrega člana človeške družbe.

Iz življenja:

Je družinska sreča v bogastvu?

Prijateljica, ki živi zadovoljno, a skromno z možem in otroki v bližnjem mestu, mi je privredovala:

„Ko sva se nekoč po večerji pogovarjala z možem o prijateljih in znanih, ki jih je življenje obdarilo z mnogimi materialnimi dobrinami, sem pripomnila, da bova morda nekega dne tudi midva na kak način postala bogata.“

Mož je segel s svojo roko po moji, jo stisnil in dejal:

„Ženka, midva sva bogata. Nekoč bova morda imela le — denar!“

KUHINJA

Vmešani šarkelj. V 14 dkg penasto vmešana presnega masla zamešaj polagoma 5 rumenjakov, 6 dkg sladkorja, malo limonine lupine in približno 1/16 l mlačne kave smetane ali mleka. To in vzhajani kvas iz koščka sladkorja, 3 žlice mleka in 1 dkg kvasa vlij med 30 dkg malo pogrete moke, prideni kavino žlico soli ter prav dobro vtepi. Končno zamešaj še 7 dkg rozin. Šarkelj napolni v namazan model ter ga postavi na toplo, da vzhaja. Namazanega z jajcem speci.

Preprost šarkelj. Presej v skledo liter moke, vlij vanjo kvas iz 3 žlic mleka, koščka sladkorja, 2–4 dkg kvasa ter mu primešaj malo moke. V lončku zvrkljaj približno 1/4 litra mleka, 7 dkg sladkorja, žlico masla, pičle pol žlice soli in 1 ali 2 rumenjaka. To vlij v moko k vzhajanemu kvasu, dobro vtepi in daj na toplo, da vzhaja poldrugo do dve uri. Razvaljano testo potresi z rozinami, tesno zvij, daj v pomazan model ter postavi na toplo, da vzhaja. Pomazanega z jajcem speci.

z jajcem, zmešanim v mleku, peci približno tri četrt do eno uro.

Kvašen marmornat šarkelj. Napravi kvašeno testo iz 56 dkg moke, 4 rumenjakov, 16 dkg masla, 10 dkg sladkorja, nekaj vanilije, 2 dkg kvasa, potrebnega mleka in 5 g soli. Od tega testa vzemi 1/8, primešaj 10–12 dkg sladkorja, dve žlici mleka, 5 dkg olupljenih zmletih mandeljnov in 8 dkg čokolade, pa prav dobro stepi. Ko je oboje vzhajano, daj izmenoma v namazan model plast belega, plast črnega testa. Ko je iznova vzhajalo, namaži in peci v neprevroči peci približno 3/4 ure.

Šarkelj brez jajc. Daj v skledo liter moke, vzhajani kvas iz 3 dkg soli, približno 1/4 l mleka z 10 dkg sladkorja, 7 dkg masti ali masla in majhen nožev vrh pecilne barve. Vse zmešaj in dobro stepi. Vzhajanega razvaljaj, potresi z rozinami ali s sladkorjem in cimetom, napolni v model in, ko iznova vzhaja, speci.

ŠPORT

V Celovcu je bila preteklo nedeljo po dolgem času spet športna prireditev večjega značaja in če ne bi tradicionalna Zofija pokvarila vremena s pravcato nevihto, bi bilo na prireditvi gotovo do tri ali štiri tisoč gledalcev. Tako pa se jih je vendarle nabralo lepo število, okrog 2000 — večina od teh je kljub dežnikom in dežnim plaščem odhajala premočena z igrišča, ker tribuna ni mogla nuditi zavetja množici. Bila je

mednarodna rokometna tekma

med Jugoslavijo in Avstrijo. Končala se je z zmago gostov v razmerju 8 : 7.

Rokomet (Handball) je bil v Jugoslaviji dokaj neznan sport in so ga začeli šele v zadnjih letih bolj intenzivno gojiti. Zato je uspeh jugoslovanske reprezentance proti Avstriji, ki ima tudi v tej športni panogi že dolgo tradicijo, tembolj pomemben.

Da so Jugoslovani zmagali, je pripisati predvsem neverjetni telesni vzdržljivosti in bliskoviti hitrosti moštva in predvsem iz-

bornemu vratarju, ki je svoja vrata branil z naravnost mačjo gibčnostjo.

V predigri sta se srečala celovski ASK in Blau-Weiss iz Solnograda. Ti so pa igrali nogomet in sicer je spadalo to srečanje v okvir takozvane „Tauernlige“, v kateri se merijo najboljša koroška in solnograška moštva. Zmagal je prepričljivo ASK, o čemer zgovorno kaže izid 4 : 0.

Koroški
narodni
izdelki

(Kärntner Heimatwerk)

POLETNE NARODNE NOŠE
V BOGATI IZBIRI

KLAGENFURT, Herrengasse 2

Koroškemu prebivalstvu!

Celovski lekarnarji opozarjajo na to, da je nova lekarna pokrajinske bolniške blagajne samo upravičena izdajati zdravila ob predložitvi zdravniškega recepta članom pokrajinske bolniške blagajne.

Slejkoprej pa morejo člani pokrajinske bolniške blagajne nabavljati vsa potrebna zdravila v vseh javnih lekarnah. Celovski lekarnarji bodo tudi vnaprej vestno skrbeli za to, da bo prebivalstvo brezhibno in hitro postreženo z vsemi razpoložljivimi zdravili.

†

Ljubljeni soprog in vzgledni družinski oče

JANEZ ŠUMNIK

posestnik, član cerkvenega sveta, odbornik posojilnice v Dobri vesi, je po dolgi, mučni bolezni v Gospodu zaspal previden s tolažili sv. vere. Njegovo življenje je bilo posvečeno družini, posvetu in narodu.

Pogreb je v četrtek, dne 19. maja, ob 11. uri dopoldne na farnem pokopališču.

Maša zadušnica bo v petek v farni cerkvi v Kazazah ob 7. uri zjutraj.

Kazaze, dne 17. maja 1955.

V globoki žalosti:

Terezija, žena; Fricka, Hanzl, Pavla, Betka in Gustl, otroci.

Ne odloži na jutri, kar lahko storiš danes!

Človeško življenje od zibelke do groba je neprestano gibanje in izpremenjevanje.

Naše življenje ima svoje meje in bo prej ali slej napočila ura, ko bo treba zanj odgovor dajati. Le prepogosto se mladina predaja komodnosti, lenobi in brezcilnemu životarjenju tjavendan. Prenekateri mlad fant misli, da ima še „celo življenje pred seboj“, da je sedaj čas, da si privoščijo vse užitke, ki jih svet nudi, a z mislimi o namenu življenja, o poslanstvu, ki mu je dano, o dolžnostih do družine, do naroda in pa še celo o zveličanju svoje duše si bo pa že kdaj pozneje grenil življenje.

Namesto naukov in dokazovanja, da je tako mišljenje napačno, povemo tole zgodbo:

„Nekoč je satan, poglavar vseh peklenščkov, sklical zborovanje svojih podanikov v peklju. Zadeve na zemlji niso šle tako, kot si je želel. Premalo lahkomišelnih grešnikov je padlo v njegove kremplje in zato so razpravljali, kako ukaniti človeški rod, da bi raje šel na limanice.

Razpravljali so na dolgo in široko, a nič pravega niso uganili.

Eden je predlagal: „Odšel bom na zemljo in prepričeval ljudi, da nebes sploh ni.“

„To nima nobenega haska,“ je odgovoril poglavar; „smo že večkrat poskušali, a brez uspeha.“

„Jaz bom pa šel med ljudi in jih prepričeval, da ni pekla,“ je dejal drugi.

„To je brez pomena, če jih mi doslej nismo o tem prepričali, jih tudi ti ne boš,“ je zavrgel predlog satan.

Tedaj je pa vstal star, prekajen peklenšček, ki je doslej molče v kotu poslušal razpravo: „Dovolite, da grem jaz na zemljo. Jaz bom ljudi pregovoril, da nja vse neprijetne zadeve odlagajo na pozneje.“

Ne le za naše zveličanje, ampak tudi za naše pozemsko življenje je odlaganje škodljivo.

Naše življenje je že po naravi tako urejeno, da imamo v mladosti največ sil, a z leti naše moči pešajo. Zato smo v mladosti tudi zmožni največ prenesti in le takrat imamo potrebne sile, da si ustvarimo trdno podlago za naše poznejše življenje. Ko pridejo stara leta, bomo živeli od tega, kar smo si v mladosti in v moški dobi pripravili. Pomnimo, da gre kazalec našega življenja vedno naprej in da ga ni mogoče pomakniti nazaj.

Ura zamujena se ne vrne več nobena!

Majniški dan

Tiho majnik je priplul
v opustošeno okolje,
češnjevih cvetov nasul,
da je vsem nam bolje!

Nežno listeče zaniha
na drevesu kot zastava,
gruda globlje zopet diha
vsa zelena, mlada, zdrava.

Muhe, pajki in črvički
hvalo pravijo po svoje,
srce naše srečno s ptički
pomlajeno zopet poje.

Delo spet na prostem čaka
kmeta, dninarja, gozdarja,
v rani uri že namaka
cvetje v roso zgodnja zarja.

In otroci se smejiijo,
ko hito skoz cvetja sanje,
radi sobe zapustijo
kot čebele svoje panje.

Tako majnik je priplul
čudotvoren tudi k meni,
v sebi pesem sem začul,
ko sem stopil v svet zeleni!

Valentin Polanšek

ZA DOBRO VOLJO

Profesor vpije nad učencem: „Človek božji, da mi se nikoli ne oženiš! Drugače dobimo čez dvajset let novega osla v razred!“

Najlepši spomin na sv. obhajilo in sv. birmo
je slika iz fotografskega ateljeja

TOLLINGER

CELOVEC, ALTER PLATZ 31. Telefon 20-76

Odperto imamo ob nedeljah prvih sv. obhajil
dopoldne, na oba binkoštna praznika pa ves dan!

Za mladino in prosveto

Jutri gremo na izlet... potovanje...!

Mesec maj je gotovo najlepši v letu: čas pozne spomladi in zgodnjega poletja, zelenja in cvetja, rastočega sonca in prijetnih toplih dni.

Zimski hlad in tema sta se morala umakniti svetlobi in kipečemu zdravju. Šolska mladina prireja svoje majniške izlete, ki so za mlade duše prijetni doživljaji. Veselijo se že tedne naprej in jim bodo ostali v spominu za vse življenje. To so tudi prva večja „potovanja“, ko radovedno mlado oko vidi nove kraje, nove lepote in druge ljudi.

Maj je čas, ko vse gre iz hiš v prebujeno naravo; ceste in pota so polna popotnikov in sprehajalcev.

Slika predstavlja dve dekleti radostnih obrazov, ki se pripravljata za izlet. Mnoga naša dekleta, ki si svojo balo služijo v Švici, pa se prav v teh tednih vračajo na svoje domove. Vožnja domov je zanje skoraj edino razvedrilo in počitek, kajti dom že čaka na njihove pridne roke.

Leteči Holandec

Petnajsto in šestnajsto stoletje sta stoletji velikih odkritij, ker je prodrla resnica, da je zemlja okrogla. Dotlej je bilo med mornarji prepričanje, da se nekje zliva morje v strašne prepaše, na dnu katerih bivajo zmaji. Po razširjenju resnice pa, da je zemlja okrogla, se je mornarjev polastil strah, da je z ladjo sicer mogoče voziti po krogli navzdol, a da ladje ne morejo obrniti nazaj, navzgor. Tudi o strašnih viharjih so vedeli povedati, ki ponekod ne puste ladji na noben način dalje. Seveda so se našli mornarji, ki so kljubovali vsem nevihtam in nevarnostim.

Tako je živel na Nizozemskem (Holandskem) kapitan, ki je hotel objadrti Rtič viharjev. Toda kolikokrat je poskušal, tolikokrat ga je vrglo nazaj. Kaj napravi? Za-

kolne se, ves razjarjen, da ne odneha od svoje namere, če bi moral tudi vso večnost poskušati.

Slišal pa ga je satan — kapitan je bil izgubljen! Od Boga zapuščen je moral odslej voziti z kraja v kraj, povsod pa v strah ljudem, napovedovalec nesreč in potopov. Blodil je okrog in vetrovi so mu podili ladjo. Komaj se je pokazal tu, že je moral bežati drugam, brez miru in sreče. Vsakih sedem let je smel stopiti na zemljo, da bi si našel nevesto. Bil bi namreč rešen, če bi mu katera hotela ostati zvesta do smrti. Toda komaj so čule o njegovi usodi, nobena ni hotela o njem nič vedeti. In moral bo zopet na pot, kajti njegovo leto gre proti koncu.

Noč je. Valovi ob norveškem obrežju šu-

Jutro na dvorišču in domača naloga

Ko pokuka zlato sonce z enim samim očesom izza smrečnih vrhov, oživi vse dvorišče na mah. Duri hiše in hleva in kokošnjaka se odpro in zaškriljejo v tečajih; na dvorišče stopijo ljudje in živali, da si pretegnejo ude in nasmehejo v modro vedrino neba.

Trop sčefranih vrabcev se zakadi na tla, da si izžene zaspanec iz otrplih udov. Valjajo se pernat paglavci po tleh, čivkajo se kopljejo v prahu, se kregajo za prazen nič, kavsnejo drug po drugem s kljunčkom in odlete končno v prijateljskih skupinah na proseno polje.

Iz dvornice prirenči kužek, zazeha na široko, povoha po tleh in po zraku ter se globoko zamisli. Včeraj, na večer je bil zakopal neke debelo kost, pa se ne more domisliti, kje je to bilo. Mlad je še; norčavosti si zapomni, koristne stvari mu zbeže iz spomina.

„Kam neki sem zakopal?“ premišljuje in jezno zalaja nad petelinčkom, ki si je upal grebsti tik pod njegovim gobcem.

Petelinček prestrašeno vikne in zbeži med stare kure.

„Le čakaj, ti kuže, ko dorastem, pa te bom!“ si misli in odhiti ponosnih korakov proti kopicu mladih piščet, da med njimi izkaže svojo moč. Ali že je stara koklja nabrala perje. Jezno zakodajsa ter se zažene vanj, da se junaček komaj reši na hišni prag.

Veselo čivkajo se zbero mlada, neboljena piščeta okoli koklje in jo zaprosijo hrane. Koklja se skloni, strese prah s perja in zagrebe z nogami. Ko izgrebe zrno, zakodajsa in kaže, kako se zrno pobere. Mladiči planejo k njej, skačejo čez drugega in poskušajo kavsniti po zrnu. Ta kavsnje mimo, drugemu se posreči zgrabiti zrno, pa mu pade po nerodnem iz kljuna, šele tretji ali četrti ga spravi v golšo. In tedaj začivkajo vsi in prosijo kokljo novih zrn. In koklja grebe in grebe, grebe ves dan; mladiči pa se uče jesti.

V zvoniku zazvoni. Tonček, najstarejši, se zbudi, zazeha na široko, se zamisli in nenadoma zaplaka. Spomnil se je bil, da je pozabil napisati domačo nalogo.

„Kaj bo?“ si misli in zajoče se huje.

Tedaj se Jožek, bratec srednji, zbudi. Pogleda Tončka in se škodoželjno nasmeje. A Tonček ga v jezi sune pod odejo z nogo. In zajočeta v dveh.

„Le čakaj!“ se cmeri Jožek. „Ko dorastem, pa te bom!“

„U-u-u!“ se v tem hipu oglasi mali Jurček v svoji mali postelji. „Mama, papico!“

Vrata se odpro in v sobo plane beli dan in za diši po mlečni kavi. In mehka materina dlan prežene jok in priklječe srečo.

mijo skrivnostno, bliža se ladja „letečega Holandca“. Še enkrat stopi blodni mornar na kopno in vzdihne v noč svojo nesrečo.

Medtem predejo v norveški hiši dekleta, predejo, se smejejo in pojo. Le ena je molčeča, Senta. Zamislila se je v usodo bledega mornarja, ki ne bo rešen, dokler ne najde na svetu ženske, ki mu bo zvesta do smrti.

Kakor da ji ukazuje nepremagljiva sila, plane kvišku in se odloči: Rešila ga bom!

Zastonj jo prosi Erih, lovec, ki jo hoče poročiti, naj ne misli na nesrečnega mornarja, zaman ji prigovarja. Senta odgovori, da se ji smili nesrečni kapitan in da ga hoče rešiti.

Tedaj stopi „leteči Holandec“ v hišo. Takoj razume, da ga bo Senta rešila s tem, da se mu žrtvuje, da mu bo zvesta do smrti.

A že ni več časa za pogovor. Mornar mora hiteti na zakleto ladjo. Takrat se Senta vsem iztrga in beži v noč za nesrečnejem. Ne vidi ga, kliče ga v temi. Zdi se ji, da čuje njegov odgovor, ki se izgublja v šumenju valov. Sama ne ve, kdaj zdrkne s skalnega obrežja v črne globine in utone v valovih.

Tedaj se tudi zakleta ladja pogrezne in rešen je mornar, ki je moral bloditi na nji po vseh morjih brez miru in brez upanja, da bi se kdaj spremenila ta njegova usoda.

Iz te mornarske pripovedke je skladatelj Richard Wagner uglasbil opero (skladbo z igranjem in petjem) „Leteči Holandec“.

ZLOGOVNICA

Iz zlogov: č — čen — čen — es — et — gla — gred — ka — ko — li — lov — men — na — o — ob — os — per — ri — ro — rum — se — sve — tek — let — ve — ža — sestavi zapovrstne besede sledečega pomena: 1 cepivo (v zdravilstvu); 2 cvetlica; 3 moralno natančen človek; 4 brezsmiselno govorenje; 5 mesto in pristanišče v slovenskem Primorju; 6 azijski narod (iz zgodovine); 7 kraj v Podjunu; 8 inserat; 9 druga beseda za praznik; 10 dolgonhaste živali; 11 druga beseda za pomlad; 12 ognjenik na Siciliji; 13 gora nad Boko Kotorsko.

Prve črke omenjenih besed povedo ime in priimek mladega, rano umrlega slovenskega pesnika. — Zadnje črke pa povedo družinski praznik, ki ga obhajamo vsako leto.

Povest o zmagu

V starodavnih časih je v neki dolini na Moravskem razsajal hud zmaj. Žrl je ljudi in živino. Bil je za vso deželo huda nadloga. Marsikateri vitez ga je skušil končati, pa vsak je pri tem izgubil življenje.

Prigodilo se je, da je neki vitez v nagli jezi ubil svojega najboljšega prijatelja. Knez ga je za ta zločin obsodil k smrti. Pred smrtjo pa je obsojenec prosil vladarja, naj mu dovoli, da sme iti nad zmaja. Knez ga je z veseljem pustil nad zmaja. Obljubil mu je življenje, prostost in veliko darilo, ako ubije to strašno pošast. Vitez je šel domov po oster meč. Nato je odril tele, sečil zopet kožo, jo napolnil z živim apnom, da je bilo videti kakor pravo tele. S tem teletom je šel pred votlino, v kateri je počival zmaj.

Komaj je pošast zapazila človeško bitje, že se je zakadila vanj. Toda vitez je spretno vrgel napolnjeno telečjo kožo in zbežal na bližnje drevo. Lačen zmaj je s slastjo požrl nalačeno kožo in je brž hitel k drevesu, da si privoščijo tudi viteza. Ker ne more drugače do njega, začne drevo izpodkopavati in raje zemljo krog debela. Vitezu so začeli lasje vstajati. Ali kmalu je pošast čutila hudo žejo. Prenehala je riti zemljo in šla k potoku, da se napije vode. Kar je vitez pričakoval, se je zgodilo. Komaj se je zmaj napil, že je začela voda razkrojevati živo apno v njegovem želodcu; začelo mu je vreči iz žrela in v nekaj trenutkih je bila pošast mrtva. Vitez je bil rešen. Vesel je slekkel zmaju kožo ter jo ponosno prinesel na knežji dvor. Knez je ostal mož-beseda. Pomilostil je viteza in mu podaril mnogo lepih posestev.

Največjo dvorano na svetu bodo zgradili v Chicagu po dolgi pogajanji in večkratnem odlogu. Dvorano bodo začeli graditi letos in bo imela 60.000 sedežev. Stala bo na prostoru čikaškega velesejma. Potrebna denarna sredstva bodo nabrali z izdajo posebnih državnih obveznic.

Birmanske ure —

največja izbira, na obroke

Hans Schmid

KLAGENFURT, Heuplatz; Pliberk, Kumeschg.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

F. S. Finžgar:

Na medvedjem lovu

Ko sem zašel s kmetov v mestne šole, sem se s posebnim veseljem učil naravoslovja. Moja dva profesorja za ta predmet sta bila slovita Konšek in Pavlin. Pavlin, tedaj še mlad, Konšek pa starina z dolgo belo brado. Ko je leta 1883 prišel v Ljubljano cesar Franc Jožef, je obiskal tudi gimnazijo. Stala je tamkaj, kjer je sedaj veliko tržišče za branjeve in kmetice, ki prinašajo pridelke na prodaj. Zbor profesorjev se je zbral v konferenčni sobi. Prvi v vrsti je bil stari na Konšek. Cesar ga pogleda in se mu začudi, češ tako star in še zvesto v službi. Konšek pa mu šaljivo odgovori: „Da, da, veličanstvo, jaz sem še iz predpotopnih časov!“ Cesar se je namrdnil in brez besede šel dalje. Užaljen je bil. Njegovo veličanstvo ni preneslo nedolžne šaljivke starega, v poklicu zvestega moža. Tako je bilo nekdaj.

Ker sem kot deček rasel v naravi in se mnogo potepal po gozdovih pod Stolom, ni čuda, da sem se naravoslovja z ljubeznijo učil. Konšek me je nekoč poklical h katedru, kjer je visela na steni zbirka hroščev. „No, pa mi poišči v zbirki borovega krásnika in ga opiši.“

Po šoli je zašumelo: „Saj ga še nismo vzeli!“

„Takooo? Pozabil sem. — Vendar ga popiši, če ga poznaš in kaj veš o njem.“

Kajpak sem vedel. Saj sem jih na Golovcu mnogo nalovil in prodajal gosposkim součencem.

Iz naravoslovja sem zvedel, da je medved zver, ki tehta od 150 do 250 kg, da je doma po vsej osrednji Evropi in Aziji, da ljubí samotarsko življenje, da se hrani le z rastlinjem. Rad uživa sadje, obira jagode, hrušta želod in lešnike, išče si gob, je sladkosnedež, zato vdira v ulnjake, da si poišče medu. Izjemno si privoščí tudi ovco, celo mrhovine se ne brani, če je zaresno lačen. Človeku se brundajoč ogne. Če je pa napaden, se razodene moč njegovih šap, kakor jo je okusil Trentar.

Medved ljubi samotno življenje. Ko pa medvedka dobi mladiče, po dva in tudi več, je oče godrnjač v lepih skrbah zanje. Vsak dan jim prinaša v breg hrane, dokler jih medvedka ne odpelje, da jih sama izuči, kako se je treba prebijati skozi življenje.

Tako me je v šoli poučilo naravoslovje. Ko sem bil že po raznih službah — bil tudi lovec, a nič prenevaren zverjadi — sem prehodil že mnogo hribov ponoči in podnevi, a medveda še nisem srečal. Šele ko sem bil v Želimlju za župnika, se mi je ponudila priložnost, da sem ga videl.

Ko sem nekega dne pri odprtem oknu bral, se je oglašil pod oknom oskrbnik posestev turjaških grofov:

„Halo, halo, brž zadenite puško na ramo! Na medveda gremo!“

Kdo rajši ko jaz. V naglici sem se odpravil in sva odšla krog Vrha v gozdove za hribom Sv. Ahca. Na dogovorjenem prostoru so bili zbrani gonjači, oboroženi s koli in sekirami, ob njih grof in dva sinova, pa še dva, trije plemiči iz Ljubljane. Prvi lovec je razlagal gospodi, da je usledil spodaj, v gosto zarasli dolini, medveda. Dvakrat ga je že videl. Ni streljal, da bi ga ne pregnal. Sam pojde z gonjači, da tesno obstopijo dolino. „Strelci se pa razpostavite tul! Toda vsak gospod mora imeti pri sebi še lovca. Nič se ne ve. Medved je mrha, kosmat od pete do vrha.“

Po tej razlagi je višji lovec vso gospodo razpostavil po stojiščih in dodal vsakemu tudi graščinskega lovca. Ko je bilo vse urejeno, sem jaz edini ostal brez stojišča in

lovca. Grof Leo je to opazil in se mi skušal opravičiti: „Kaj pa bo z vami, gospod župnik? Sami ste ostali.“

„Nič ne de. Opazoval bom, kako poteka tak lov.“

„Oprostite; nerodno mi je. Vsa stojišča so že zastavljena, pri vseh strelcih so lovci, za vas pa ni ne lovca ne pravega stojišča.“

„Vse v redu. Po tem kolovozu bom postopal in čakal, komu bom čestital.“

Grof je bil zadovoljen. Previdno me je še opozoril: „Če bi se le primerilo, da bi videli medveda, ne streljajte mu na zoper. Nevarno! Streljajte le za njimi!“

Grof je odšel na stojišče, jaz po kolovozu med gostim bukovjem. Dolgo je bilo vse tiho. Čez čas pa zaženejo gonjači silen krik: „Guarda! Medvedi!“ Koli so zaropotali po deblih, krik in hrup gonjačev je naraščal. Ustavil sem se pri starem hrastu in prisluškval. Hipoma pa je ropot in krik gonjačev utihnil.

„Aha, izmaknil se jim je,“ sem pomislil.

Vtem sem že zaslišal hreščanje suhljadi, šum listja in razločil skoke zverine. Vse to je šlo naravnost proti meni. Srce mi je začelo divje razbijati. Kaj sedaj? Sam sem. Pogledam na hrast. Predebel je za pležo, prve veje previsoko. Nanj ne morem.

Medvedovi skoki so se bližali. Roka se mi je tresla, ko sem napel petelina na puški, jo stisnil k licu ter oslonil na hrastovo deblo. Že sem slišal hropenje bežečega medveda. Kot blisk me je obšlo grofovo svarilo: „Ne streljaj mu na zoper!“ Kako bi tu mogel drugače? „Kar bo, bo,“ me je spreletelo. Stisnil sem karabinko, po meni je vse zagonazelo. Skoke, hreščanje in hropenje sem slišal že tako blizu, da sem zapil očí v goščo pred seboj in čakal, kdaj sprožim. Prepričan sem bil, da medved vsak hip pomoli bučo skozi grmovje. Ni je.

Svoj beg je sprevrgel in udaril na levo. Črni trn, robida, češmin — vse je bilo tako gosto zaraščeno in prepleteno, da zverine skozi tako goščo ni mikalo. Skočil sem od hrasta in stopil na kolovoz. Videl sem medveda, ki je bliskovito planil z brežiča, preskočil kolovoz in se pogreznil v gosto bukovje. Ob skoku sem opazil, da mu je dlaka na glavi in na hrbtu naježena, gobec je imel široko odprt in iz njega mu je mahal rdeč jezik. Legel sem na tla in buljil očí pod bukovjem v nasprotni breg v upanju, da se zver tam kje pokaže. Res se je za sekundo posvetil njegov črni kožuh. V to liso sem sprožil. Nesmisel! Nekaj sto metrov daljave in pol sekunde časa! Sprožili so razburjeni živci. Hudo sram me je bilo, saj sem bil prepričan, da ga zadeti ni bilo mogoče.

Na moj strel so se naglo zbrali gonjači

1) Pazi, glej (italijansko)

in prihajala je gospoda. Najrajši bi bil pobegnil. Grof je želel vse natančno vedeti. Izmeril je dolžino skoka in ugotovil: Pet metrov! Gonjači so v gosjem redu prišli tudi po kolovozu. Velik čeljustač med njimi se je naraščal: „Ho, sedaj naj pride medved! S tole vejarico¹ ga bom kresnil po glavi.“ V tistem trenutku plane medved iz grmovja naravnost mimo njega. „Junak“ se je sesedel, vejarica mu je padla iz rok in prebledel je ko zid. Gonjači so onemeli, potem pa zagnali krik, da bi privabili strelce. Saj so res prihiteli, a medved je bil že daleč v bukovih gobeli.

Jaz sem se tiho izmuznil iz družbe. Edino le od grofa sem se poslovil. Smehlja se mi je segel v roko: „Srečo ste imeli, da se vas je ognil. Če bi bili streljali, bi bil planil na vas in vas na kosce raztrgal.“

Sv. Peter poskusi biti Bog
(Narodna pripovedka)

Nekoč poprosi sv. Peter Jezusa: „Stori, da bom jaz za en dan Bog“. Jezus je bil takoj pri volji. Peter postane Bog in Jezus njegov potni tovariš.

Gresta po svetu in prideta do teric. Jezus jih ogovori: „Terice, dajte potice“. Hitro mu dá terica pol potice. Jezus jo vzame in jo da novemu ‚Bogu‘ rekoč: „No ja, treba ti je bo“. Gresta naprej in sonce je začelo pripekati, ko prideta do neke zanemarjene kočice. Razmršena, raztrgana in umazana baba stopi iz nje. Videlo se ji je, da je pravkar vstala. „Kaj boš kósila, ko si tako dolgo spala,“ jo vpraša Jezus.

„Bo že Bog dal“ je odgovorila žena.

„Daj ji potico“ reče Jezus ‚Bogu‘. Peter, ki si je med potjo potico ogledoval in so se mu že slinile cedile, je moral dati potico, in iti lačen naprej.

Bilo je okoli poldne in sonce je ravno najhuje pripekalo. Kar začno krave, ki so se pasle na bližnjem travniku, repe dvigati in bežljati, da je bilo kaj. Pastir je vokal in tekal za njimi: „Sam Bog mi pomagaj!“

„Pomagaj mu!“ reče Jezus Petru. ‚Bog‘ ne ve, kam bi se del. Plane v goščavo, teka za živino po grmovju in trnju, po kamenju in po mlakah, dokler počasi ne sežene živine skupaj in jo izroči pastirju. Razoglav, ves razcapan in razpraskan pride nazaj k Jezusu. Noče več biti Bog. Na srečo je kmalu prišla noč in tako je bilo njegovega bogovanja konec.

Malokdo je s svojim stanom zadovoljen. Po večini si vsak želi biti kaj drugega, kot je. Pri svojem stanu vidi le težave in nadloge, a pri drugih pa le prijetnosti in sladkosti.

Ladja morskega roparja

Prevod iz angleščine

(17. nadaljevanje)

Deseto poglavje

NA PEŠČENEM OTOKU

Prve trenutke svojega bivanja na zapuščenem otoku je prebil Francisco, da je gledal za razbojniško ladjo, ki je bila izginila za obzorjem. Razne čudne misli so mu rojile po glavi. V duhu se je še enkrat spominjal vseh prizorov, ki jih je bil doživel na krovu te ladje, in na njej. In kakor si je bil tudi želel oditi z nje — kakor malo so mu ugajali ljudje, s katerimi je bil primoran skupaj živeti — sedaj, ko mu je ladja izginila izpred očí, je čutil, da bi bilo vendarle boljše, ako bi bil ostal na njej, kakor pa da biva na tem zapuščenem otoku. „Ne, ne!“ je vzklisknil po kratkem premišljanju, „bolje je zame, da poginem tukaj, kakor pa da sem še dalje priča prizorom, kakršne sem moral doživeti.“

Še enkrat se je ozrl proti kraju, kjer je izginila ladja, potem pa je sedel na mehki pesek in se poglobil v žalostne in otožne misli, dokler ga ni žgoče sonce opomnilo na njegov položaj. Vstal je in začel premišljati, kaj bi bilo najbolje storiti v sedanjem položaju. Potegnil je čoln na suho in ga privezal z vrvo za veslo, ki ga je zasadil globoko v pesek. Nato je začel ogledovati peščen otok ter kmalu spoznal, da samo majhen del ni bil zalit z morskó vodo; zakaj četudi je bila plima majhna, nizka, je bil otok vendar tako nizek, da ga je voda preplavila skoro popolnoma. Najvišji del otoka ni bil več kakor petnajst čevljev nad

vodo in ni meril več kakor petdeset čevljev v obsegu.

Sklenil je, da prinese semkaj svoje stvari; vrnil se je k čolnu, zložil iz njega svoj zaboj, vodo, živež in ostale stvari, ki jih je bil dobil, ter jih je polagoma zvelkel na prostor, ki si ga je izbral. Nato je vzel iz čolna vesla in mala jadra, ki so bila v njem. Za poslednje delo, da je zavlekel čoln do tega prostora, je moral napeti vse svoje moči in nazadnje se mu je vendarle posrečilo.

Utrujen je stopil k enemu izmed sodov za vodo in se okrepčal. Vročina je postala neznošna. Obrnil je čoln ter ga na sprednjem in zadnjem delu postavil na dva kupčka peska, tako da ga je vzdignil za dva, tri čevlje višje; nad njim pa je razprostrl jadra. Nato je zavlekel sode za vodo in živež pod čoln, zaboj pa je pustil zunaj. Ko si je na ta način napravil streho, ki naj bi ga podnevi branila sončnih žarkov, ponoči pa nočnih vetrov, je zlezal v to bivališče, da bi ostal v njem do večera.

Dasi Francisco ni bil na ladji, je vendar vedel, kje je. Vzel je iz zaboja zemljevid in pregledoval obrežje, da izmeri približno razdaljo od krajev, od koder bi mogel pričakovati kake pomoči. Misli je, da je na enem izmed mnogostevilnih otokov, ki se razprostirajo ob obrežju pri Loangu, kakih sedem sto milj daleč od otoka St. Thomas, ki je bil najbližji kraj, kjer bi mogel upati, da najde evropske obraze. Vedel je gotovo, da je od obrežja oddaljen največ štirideset do petdeset milj. Toda ali se more napotiti med divjake, ki so bivali tam? Dobro je vedel, kako slabo so Evropci ravnali z njimi, zakaj v onem času je bila navada trgovcev s sužnji, da so šli na suho in siloma lovili

domače prebivalce, da jih prodajo v bolj severnih deželah. Kljub temu pa je utegnil imeti srečo, da naleti na kako trgovsko ladjo, ki so vozile ob tem obrežju, da zamenjajo razno blago za zlati prah in slonovo kost.

Ne moremo si misliti, niti si predstavljati bolj žalostnega in obupnega položaja, kot je bil Franciscov. Sam — brez upanja na pomoč — preskrbljen z živežem le za malo dni in ločen od ostalega sveta — pod seboj le toliko suhe zemlje, da komaj uteče nevarnosti, da ga ne pogoltne širni nenasični ocean, ki se je na vseh straneh spajal z obzorjem! In njegovo upanje na rešitev — kako majhno! Sto in sto milj daleč od kraja, od koder bi mogel pričakovati pomoči, in edino — majhen čoln — s katerimi bi mogel priti do ljudi — majhen čoln — prava orehova lupinica, ki bi jo takoj preobrnil vsak močnejši veter.

Take so bile prve Franciscove misli. Toda kmalu se je otrsel obupa. Bil je mlad, pogumen in poln nade. Saj živi v nas čut ponosa — zaupanje v naše moči, ki raste in nas vzbuja, vedno bolj, čim večje so nevarnosti in težave. To je srčnost duše, ki priča o njenem nebeškem izvoru in večnem življenju.

Vročina je bila tako neusmiljena, da se je Francisco skoro zadušil, ko je ves dan ležal v senci čolna; niti najmanjša sapica ni vzburla gladke vodne površine — zdelo se je, kakor da vsa priroda miruje. Šele ko so nočne sence legle na zemljo, se je Francisco upal zlesti iz svojega zavetišča; toda le malo mu je to pomagalo. Zrak je bil ne navadno soparen in gost, kar je le malokdaj v onih krajih. Francisco je pogledal proti

nebeškemu oboku, in zelo se je začudil, ko ni videl nobene zvezde — sive megle so zakrivalo nebo. Pogledal je navzdol proti obzorju, pa tudi tega ni mogel več dobro razločevati; tema je bila povsod. Stopil je na rob otoka; niti najmanjšega valovanja ni bilo videti — zdelo se je, kakor da je ves prostrani ocean ali zamaknjen ali pa negiben.

Pogladil si je lase z mrzlično vročega čela in zopet pogledal v to strašno mrtvo puščavo. V srce ga je zabolelo in vrgel se je v pesek. In tako je ležal več ur dolgo v divjem obupu. Naposled se je zopet tolažil, se vzdignil na kolena in vdan v božjo voljo, prosil pomoči.

Ko je stal zopet na nogah in gledal po oceanu, je opazil, da se je naglo bližala velika izprememba. Temni oblaki nad obzorjem so se vzdignili višje, tema je postajala še večja in bilo je slišati tihe, zamolkle glasove, kakor bi bil v zraku močan veter, čeprav je bilo morje še popolnoma mirno. Vse je kazalo, da se pripravlja nekaj velikega. Zapuščeni mladenič se je oziral na vse strani, da vidi, kaj prihaja. In tedaj so postajali glasovi vedno bolj močni in včasih je divje zašumelo po zraku — od kod je prihajalo? In zopet je vse ponehalo, kakor bi hotelo le za sekundo razburkati leno mirno morje. Nato se je začelo tuljenje in žvižganje in še potem oddaljeno grmenje — vedno glasneje in glasneje — in videti je bilo, kako se je široka črta hitro razprostrla nad vodno gladino — strašno hitro se je bližala — in orkan je naenkrat in z vso silo in z vsemi groznimi glasovi zajel zapuščenega Francisca.

(Dalje prihodnjič)

KINO**CELOVEC-KLAGENFURT
STADTTHEATER**

20. do 23. 5.: barvni film: „Der Garten Allahs“
24. — 26. 5.: „Die Ehrgeizige“

PRECHTL

20. do 26. 5.: „Mannequins für Rio“ (ni za mladino)

VOLKSKINO

20. do 23. 5.: „Geheimagentin Mücke“ (ni za mladino)
20. do 23. 5. barvni film: „Die schöne Müllerin“

PLIBERK

21. do 22. 5.: „Der fröhliche Weinberg“ (ni za mladino)
25. do 26. 5.: „O, Cangaceiro“ (ni za mladino)

SCHROTTVERTRIEB

Franz Rumwolf, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18, telefon 37-78.

Plasči iz balonske svile, dežni in za motoriste najceneje v strokovni trgovini V. TARMAN, Celovec-Klagenfurt, Völkermarkter Strasse Nr. 16.

Plasči iz balonske svile, dežni in za motoriste najceneje v strokovni trgovini V. TARMAN, Celovec-Klagenfurt, Völkermarkter Strasse Nr. 16.

ZENITEV

Strokovni delavec v najboljših letih (30, vl. 164) želi spoznati ugledno in pošteno slovensko dekle od 20 do 28 let. Najprej korespondenca, nato tudi ženinca ni izključena. Ponudbe in pisma s fotografijo pošljite na „Naš tednik — Kronika“ pod značko „Dvoje src in ena misel“.

Erke za portal pri Jenoch, Klagenfurt, Herengasse 14.

Za slikanje binarncev se priporoča Kustateller HEDANEK, Klagenfurt, Paulitschgasse 13 (za stolno cerkvijo).

POZOR!

Izplača se Vam! Malo nošene kompletne moške obleke, rekelci, hlače, kupite sedaj zelo ugodno samo pri Karl VIDIC, Celovec, Priesterhausgasse 18. Trgovina malo nošenih oblek.

GRUNDNER

Ustanov. 1893

KLagenfurt
WIENERGASSE 10

Brezplačno predvajanje
šivalnih in
pletilnih strojev.

Pridemo tudi k vam!
Pazite, prosimo, na napoved
v vaši vasi!

Lepa birmanska darila, ročne torbice, denarnice itd. v veliki izbiri samo pri HANS PACHER, strokovna trgovina usnjenih izdelkov. Klagenfurt — Burggasse 12.

Sanitarne naprave, centralne kurjave, vodovodne napeljave
ANDLINGER, Celovec Adlergasse, tel. 20-52. Strokovni nasveti in brezplačni proračuni. Dobave po tovarniških cenah. Električne črpalke. Vse na zalogi.

PFAFF novi nemški šivalni stroj

za gospodinjstvo in obrt
Celovec
Wienerg. 10 **GRUNDNER**

ZA MATERINSKI DAN:

Damske bluze, Shantung, samo 19.80 šil.
Damske bluze, Everglaze samo 27.90 šil.
Damske obleke v vseh cenah od 29.90 šil.
Damski Pulli, čista volna od 24.30 šil.
Damske svilene bluze dolgi rokavi 66.75 šil.
Damske spodnje obleke, umetna svila 15.25 šil.
Vistralo, v vseh cenah od 8.90 šil.

FERTALA

tekstilna roba
ŠMOHOR

Vsak teden nove pošiljke raznih avto-vozov samo Kā. Autozentrale POTUZNIK. Celovec-Klagenfurt, St.-Rupprechter Strasse.

Velika izbira

krasnega poletnega
blaga in perila

pri

L. MAURER

CELOVEC-KLAGENFURT
Alter Platz 35

INGSTE WERKE, Klagenfurt, 10.-Oktober-Strasse 4. Električne stvari motorje, inštalacijski material, stroje za kuhinje, umivalne stroje. Izdelek Graz Werndorf.

Milch
ist gesund-mit
Kathreiner
noch gesünder *

* Milch ist die von der Natur selbstgeschaffene ideale Nahrung vom ersten Lebenstag an. Nur soll die gute volle Kuhmilch für den menschlichen Genuß aufgelockert werden, und zwar durch das Mischen mit Kathreiner.

Voljo živo da SCHLEPPE-PIVO

Gumijaste plašče (Be-
reifung) vseh vrst za kolesa
dobite pri

Kolesa, motorji,
lastna delavnica
za stroje, delo
solidno in po-
ceni v znani ce-
lovški mehanični
delavnici.

Zanesljivi odjemalci
dobijo tudi na obroke.

Johann Novak

MECHANIK IN KLUČAVNICAR
KLAGENFURT, Feldmarschall-Konrad-Platz 1

Najnovejše vrste dvokoles dobite v največji izbiri pri

Truppe & Ermann

BELJAK-VILLACH, Widmang. 41
Vogel Kirchenplatz.

**DAMSKÉ PLASČE
MOŠKE OBLEKE**

najboljše kvalitete in kljub temu poceni pri

Pleikner OHG.

BELJAK, HAUPTPLATZ NR. 28

Naznanilo otvoritve lekarne

Koroška državna bolniška blagajna za delavce in nastavlence, daje s tem naznanje, da je v četrtek, dne 12. maja t.l. otvorila v

Celovcu - Klagenfurt na vogalu 10.-Oktoberstrasse — Viktringer Ring lastno lekarno.

Zdravila in zdravstveni pripomočki se na podlagi zdravniških receptov izdajajo za člane in svoje blagajne vsak dan od 8 do 12.30 in od 14.30 do 18.30.

WALCHER

CELOVEC-KLAGENFURT, 10.-Okt. Str.

priporoča poceni: plašče iz balonske svile — kostume — bluze — obleke — dežve — moške obleke — športne sakoje.

Birmanske ure

od strokovne trgovine

KOBLE & CO.

BELJAK — VILLACH

Naša strokovna trgovina kovčkov, aktovk, denarnic in nahrbtnikov je

Veit Mühlbacher

KLAGENFURT, Rainerhof

Pomladansko veselje na metre!

Svila za bluze, bela \$ 8.50
za obleke za obhajilo in birmo \$ 14.80
Shantung za obleke, lepi pikčasti vzorci \$ 17.20
Krep za obleke, rožasti vzorci

da, pomladansko veselje na metre
je že za vas pripravljeno v prodajalnici SCHINDLER-WEBEN

KAUFHAUS

Janesch & Co
Klagenfurt

WARENHAUS

Formanek
Villach

**Pacoplovba
na Vrbskem jezeru**

POSEBNE VOZNJE NA ŽELJO

**Kopališče Celovec
ob Vrbskem jezeru**

MODEREN KOPALIŠČNI
OBRAT
NA OBALI CAMING PROSTOR

Objava o preselitvi**Elektro - Radio - NETEK**

CELOVEC — KLAGENFURT, 8. Maistrasse št. 33 — Telefonska št. 59-12

**Pfingsten in
Warmüth-
Kleidung!****Für Herren:**

Anzüge, Komplet ab 160.—
Sakkos ab 100.—
Modchosen, lang ab 98.—
Staubmäntel, la ab 385.—

Für Damen:

Sommerkleider ab 39.—
Sommerblusen ab 19.80

Sommerschößen ab 25.—
Kostüme schon ab 390.—
Kulijacken ab 115.—

Für Kinder:

Knabenanzüge ab 158.—
Knabenhosen, kurz ab 28.—
Knabenhosen, lang ab 49.50
Knabenjanker ab 52.—
Mädchenkleider ab 32.50

MEHR FÜR IHR GELD BEI

Warmüth-Villach

